

**URZĄD STATYSTYCZNY
W ŁODZI**

**STAN ZDROWIA LUDNOŚCI
W WOJEWÓDZTWIE ŁÓDZKIM
W 2004 R.**

ŁÓDŹ 2007

**ZESPÓŁ REDAKCYJNY
URZĘDU STATYSTYCZNEGO W ŁODZI**

Waldemar Dubla – Przewodniczący, Edward Bedlechowicz, Mariola Chrobot, Iwona Gruczyńska, Ewelina Herman, Anna Jaeschke, Stanisław Kaniewicz, Sławomir Konczak, Halina Lańska, Jan Latkowski, Włodzimierz Obraniak, Elżbieta Ossowska, Teresa Śmiłowska, Jolanta Włodarczyk

Opracowanie Włodzimierz Obraniak

Przy publikowaniu danych US – prosimy o podanie źródła

SPIS TREŚCI

1. CEL, METODA I ZAKRES BADANIA	5
2. STAN ZDROWIA LUDNOŚCI	7
3. JAKOŚĆ I STYL ŻYCIA	21
4. KORZYSTANIE Z USŁUG MEDYCZNYCH I ZAŻYWANIE LEKÓW	32
5. ZAKOŃCZENIE	39

SPIS TABLIC

Tabl. 1. Ludność według samooceny stanu zdrowia oraz płci, wieku i miejsca zamieszkania	8
Tabl. 2. Ludność według występowania chorób przewlekłych oraz płci i wieku	11
Tabl. 3. Ludność według występowania niepełnosprawności, płci i wieku	16
Tabl. 4. Waga ciała osób w wieku 15 lat i więcej według płci i wieku	18
Tabl. 5. Ludność w wieku 15 lat i więcej według oceny dotychczasowego życia oraz płci i wieku	21
Tabl. 6. Osoby w wieku 15 lat i więcej według sposobu spędzania wolnego czasu oraz płci i wieku	24
Tabl. 7. Osoby w wieku 15 lat i więcej według informacji o piceniu alkoholu oraz płci i wieku	26
Tabl. 8. Osoby w wieku 15 lat i więcej według informacji o paleniu tytoniu oraz płci i wieku	30
Tabl. 9. Osoby leczone w szpitalach (z noclegiem) według płci i wieku	32
Tabl. 10. Osoby leczące się u lekarzy medycyny według płci i wieku	33
Tabl. 11. Osoby leczące się u lekarzy stomatologów według płci i wieku	36
Tabl. 12. Osoby zażywające leki w ciągu ostatnich 2 tygodni według płci i wieku ..	38

SPIS WYKRESÓW

Wykres 1. Województwa według samooceny stanu zdrowia ludności (odsetek ocen poniżej oceny dobrej)	7
Wykres 2. Województwa według odsetka osób z co najmniej jedną chorobą przewlekłą	11
Wykres 3. Województwa według odsetka osób niepełnosprawnych wśród ogółu ludności	17
Wykres 4. Województwa według odsetka mężczyzn w wieku 15 lat i więcej z otyłością.....	20
Wykres 5. Województwa według odsetka kobiet w wieku 15 lat i więcej z otyłością	20
Wykres 6. Województwa według bardzo dobrej i dobrej oceny dotychczasowego życia przez osoby w wieku 15 lat i więcej	22

SPIS WYKRESÓW (dok.)

Wykres 7.	Województwa według odsetka mężczyzn, którzy w czasie wolnym biegają, pływają, ćwiczą aerobik lub inny sport rekreacyjny, pracują na działce lub w ogrodzie	25
Wykres 8.	Województwa według odsetka kobiet, które w czasie wolnym biegają, pływają, ćwiczą aerobik lub inny sport rekreacyjny, pracują na działce lub w ogrodzie	26
Wykres 9.	Średnie roczne spożycie na 1 osobę w wieku 15 lat i więcej – w litrach 100% alkoholu	28
Wykres 10.	Województwa według odsetka osób palących codziennie wśród ludności w wieku 15 lat i więcej	31
Wykres 11.	Województwa według odsetka osób leczonych w szpitalach z noclegiem	33
Wykres 12.	Województwa według odsetka osób korzystających z wizyt u lekarzy medycyny (bez lekarzy dentyków)	34
Wykres 13.	Województwa według odsetka ludności w wieku 2 lat i więcej chodzącej do lekarzy dentyków	36
Wykres 14.	Województwa według odsetka mieszkańców zażywających leki.....	38

1. CEL, METODA I ZAKRES BADANIA

Celem reprezentacyjnego badania stanu zdrowia ludności Polski, przeprowadzonego na przełomie listopada i grudnia 2004 roku przez Główny Urząd Statystyczny, była potrzeba poznania aktualnej sytuacji zdrowotnej ludności kraju w powiązaniu między innymi z cechami demograficznymi i miejscem zamieszkania (pierwsze badanie stanu zdrowia GUS zrealizował w 1996 r.). Tematyka badania uwzględniała zarówno potrzeby naszego kraju, jak i międzynarodowe rekomendacje opracowane przez Światową Organizację Zdrowia (WHO) i Unię Europejską oraz zalecenia Urzędu Statystycznego Wspólnoty Europejskiej (Eurostat). Umożliwia to porównanie wyników dotyczących stanu zdrowia Polaków i mieszkańców innych krajów europejskich.

Badaniem objęto ponad 14,5 tys. gospodarstw domowych, w których zbadano 43,0 tys. osób, w tym 35,3 tys. dorosłych w wieku 15 lat i więcej oraz 7,7 tys. dzieci do 14 roku życia. Uzyskane informacje statystyczne zostały uogólnione na ludność zamieszkujejącą na stałe w Polsce według stanu w dniu 31 grudnia 2004 roku. Są one reprezentatywne na poziomie kraju, a wybrane informacje również dla województw.

Szczegółowy opis metodologii badania wraz z obszernym zestawem ogólnopolskich tablic wynikowych zawiera publikacja: Stan zdrowia ludności Polski w 2004 r., Informacje i opracowania statystyczne, GUS, Warszawa 2006.

Zestaw wybranych informacji dla województw prezentuje publikacja: Stan zdrowia ludności Polski w przekroju terytorialnym w 2004 r., Informacje i opracowania statystyczne, GUS, Warszawa 2007.

Zgodnie z zaleceniami WHO i UE w badaniu zostały uwzględnione trzy bloki tematyczne dotyczące:

1. Oceny stanu zdrowia
2. Korzystania z usług medycznych
3. Zachowań pro- i anty- zdrowotnych¹

Zgromadzone w bezpośrednich wywiadach informacje w tym zakresie dotyczyły subiektywnych ocen zdrowia własnego i członków rodziny osób ankietowanych (dzieci, domowników nieobecnych podczas przeprowadzania wywiadu, a także osób ciężko chorych nie będących w stanie samodzielnie uczestniczyć w badaniu). Odpowiedzi na pytania powinny z zasady udzielać osoby bezpośrednio badane, a w przypadku dzieci – rodzice lub

¹ Stan zdrowia ludności Polski w 2004 r., Informacje i opracowania statystyczne, GUS, Warszawa 2006, s. 7.

opiekunowie. Dopuszczono również możliwość udzielenia odpowiedzi przez osoby zastępcze².

Wykorzystując cytowaną wcześniej publikację Głównego Urzędu Statystycznego zawierającą wyniki badania w odniesieniu do województw³ przedstawimy wybrane charakterystyki stanu zdrowia ludności w województwie łódzkim. Wszystkie tablice i zestawienia statystyczne zamieszczone w dalszym ciągu niniejszego opracowania opierają się o to źródło danych, a w komentarzach do nich wykorzystano uwagi analityczne zawarte w cytowanej publikacji GUS.

W tablicach i uwagach analitycznych zawarte będą wyłącznie wskaźniki struktury (odsetki). Opisują one lepiej niż liczby bezwzględne strukturę badanych według różnych wariantów stanu zdrowia, a przede wszystkim umożliwiają porównania z innymi województwami. Międzywojewódzka analiza porównawcza stanowi dobrą podstawę do oceny stanu zdrowia ludności województwa łódzkiego.

Wybrane charakterystyki stanu zdrowia ludności w województwie łódzkim przedstawione zostaną w trzech działach:

- Ogólny stan zdrowia ludności
- Jakość i styl życia
- Korzystanie z usług medycznych i zażywanie leków.

U w a g a! W niektórych tablicach sumy danych mogą być różne od wielkości podanych w wierszu „ogółem” ze względu na elektroniczną technikę zaokrąglania liczb w tablicach wynikowych badania.

² Tamże.

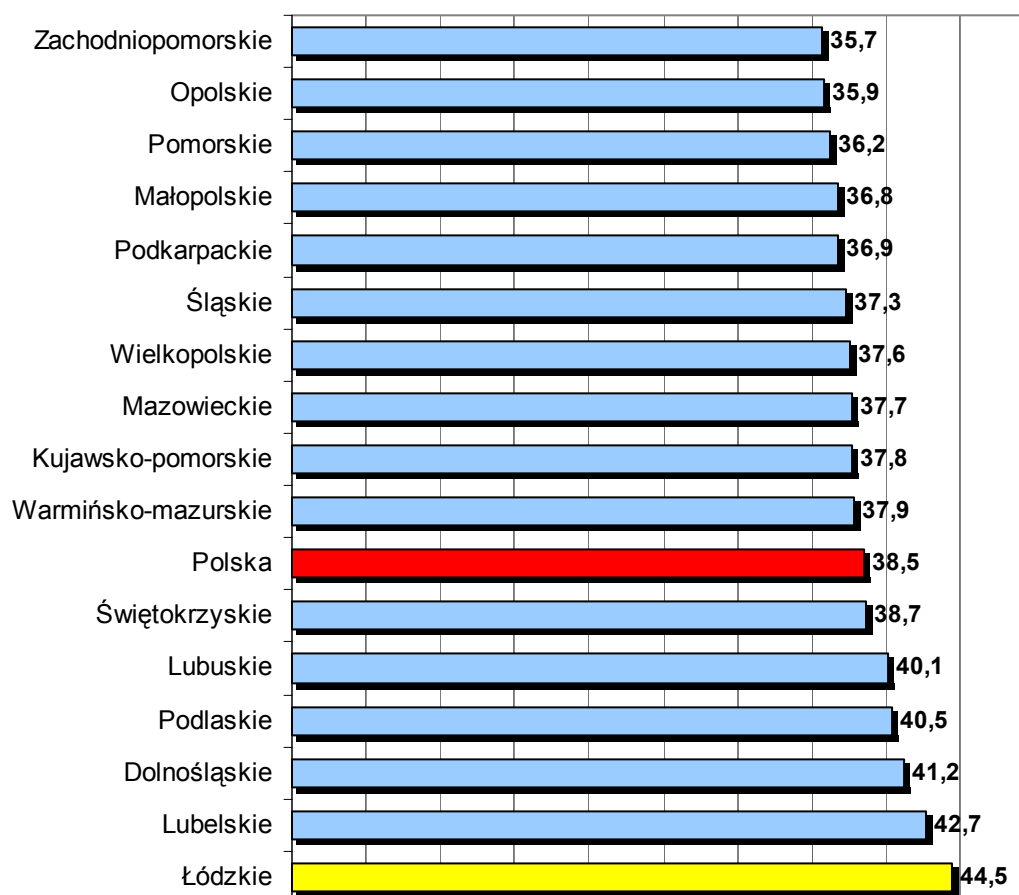
³ Stan zdrowia ludności Polski w przekroju terytorialnym w 2004 r., Informacje i opracowania statystyczne, GUS, Warszawa 2007.

2. STAN ZDROWIA LUDNOŚCI

2.1 Samoocena stanu zdrowia

Zasadnicze pytanie w badaniu dotyczyło samooceny stanu zdrowia, a więc pozwalało określić jak ludzie postrzegają i oceniają swoje zdrowie. Niezbędne było uzyskanie odpowiedzi bezpośrednio od badanej osoby, a więc nie mogła to być osoba zastępcza, nawet bardzo bliska i dobrze zorientowana w stanie zdrowia respondenta. Z tego powodu uzyskane informacje o samoocenie stanu zdrowia nie objęły całej wylosowanej do badania próby obejmującej osoby dorosłe. Odpowiedzi na temat stanu zdrowia dzieci udzielali rodzice bądź ich prawni opiekunowie.

Wykres 1. **Województwa według samooceny stanu zdrowia ludności (odsetek ocen poniżej oceny dobrej)**

W 2004 r. 38,5% ludności Polski oceniło swoje zdrowie poniżej oceny dobrej. W przekroju województw odpowiednie wskaźniki mieściły się w przedziale od 35,7%

w zachodniopomorskim do 44,5% w łódzkim. Zbliżone wskaźniki do łódzkiego (powyżej 40%) cechowały trzy województwa: podlaskie, dolnośląskie i lubelskie.

Niekorzystną sytuację województwa łódzkiego potwierdzają dane dla obu płci. W skali Polski 34,8% mężczyzn szacowało swój stan zdrowia jako taki sobie, zły lub bardzo zły, natomiast w łódzkim 40,6%, a więc najwięcej wśród województw (minimum: zachodniopomorskie 31,1%). W grupie kobiet odpowiedni odsetek w kraju wynosił 41,4%, a łódzkie ze wskaźnikiem 47,4% ponownie znajdowało się na ostatnim miejscu (minimum: zachodniopomorskie 38,9%). We wszystkich województwach kobiety gorzej niż mężczyźni oceniają stan swego zdrowia.

Tabl. 1. Ludność według samooceny stanu zdrowia oraz płci, wieku i miejsca zamieszkania^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ocena stanu zdrowia			
	ogółem	bardzo dobre i dobre	takie sobie, ani dobre ani złe	złe i bardzo złe
	w odsetkach			
OGÓŁEM	100,0	55,1	32,1	12,4
0-14 lat	100,0	89,2	9,1	1,7
15-29	100,0	82,6	15,9	0,7
30-49	100,0	55,6	37,8	6,0
50-69	100,0	27,6	50,0	22,0
70 lat i więcej	100,0	10,6	44,4	45,0
MĘŻCZYŹNI	100,0	58,7	30,5	10,1
0-14 lat	100,0	88,1	10,0	2,0
15-29	100,0	82,2	15,8	1,0
30-49	100,0	61,4	33,1	4,2
50-69	100,0	27,9	48,5	23,1
70 lat i więcej	100,0	7,1	59,2	33,7
KOBIETY	100,0	52,4	33,2	14,2
0-14 lat	100,0	90,4	8,1	1,5
15-29	100,0	83,0	16,0	0,5
30-49	100,0	51,4	41,3	7,3
50-69	100,0	27,4	51,0	21,3
70 lat i więcej	100,0	12,4	36,8	50,8

^a Dla osób w wieku 15 lat i więcej uwzględniono tylko osoby odpowiadające bezpośrednio na to pytanie.

Niekorzystny obraz sytuacji w województwie łódzkim rozjaśnia nieco fakt, że złą lub bardzo złą ocenę stanu zdrowia deklarowało tu 12,4% mieszkańców, a więc tylko nieznacznie więcej niż w Polsce (12,2%). Takim samym lub wyższym wskaźnikiem charakteryzowało się 6 innych województw. W grupie mężczyzn w województwie łódzkim odsetek oceniających źle lub bardzo źle swój stan zdrowia był niższy od odpowiedniego wskaźnika ogólnopolskiego, natomiast kobiety częściej niż średnio w Polsce formułowały takie oceny.

Co trzeci mieszkaniec województwa łódzkiego oceniał swój stan zdrowia jako „taki sobie, ani dobry ani zły” i taką ocenę, zarówno mężczyźni jak i kobiety, formułowali tu częściej niż we wszystkich pozostałych województwach.

Stan zdrowia jest ściśle związany z wiekiem ludności. Wśród **dzieci w wieku 0-14 lat** stan zdrowia poniżej oceny dobrej dotyczył 10,8% tej populacji w województwie łódzkim. Tylko w województwie podlaskim odnotowano wyższy poziom wskaźnika (11,1%), natomiast najlepiej stan zdrowia dzieci przedstawiał się w województwie małopolskim (tylko 6% ocen poniżej dobrej). W łódzkim, podobnie jak w większości województw (wyjątki to dolnośląskie, mazowieckie i pomorskie), zdrowie chłopców oceniano gorzej niż dziewczynek (12,0% wobec 9,6% ocen poniżej dobrej).

W grupie **młodzieży w wieku 15-29 lat** odsetek osób deklarujących stan zdrowia poniżej dobrego wynosił w łódzkim 16,6% i był największy wśród województw (minimum: podkarpackie 9,9%). Poziom wskaźników dla mężczyzn i kobiet był tu zbliżony (16,8% i 16,5%).

Obraz sytuacji w tej grupie wieku będzie bardziej optymistyczny jeśli zauważymy, że zły lub bardzo zły stan zdrowia deklarowało w łódzkim relatywnie mniej osób niż w większości województw (wyjątek – zachodniopomorskie). Łódzkie wyróżniało się natomiast największym odsetkiem osób w wieku 15-29 lat oceniających stan zdrowia jako taki sobie, ani dobry ani zły.

Niekorzystnie wypada samoocena stanu zdrowia **osób w wieku 30-49 lat** w województwie łódzkim. Niemal 44% formułowało oceny poniżej dobrej i jest to maksymalny wskaźnik wśród województw (minimum: mazowieckie 29,8%). Kobiety mniej korzystnie niż mężczyźni oceniały stan swojego zdrowia. Również w tej grupie wieku w łódzkim większy był niż w innych województwach udział osób deklarujących, że ich zdrowie jest takie sobie, ani dobre ani złe, natomiast rzadziej pojawiały się oceny złe lub bardzo złe (mniejszy odsetek takich ocen odnotowano tylko w mazowieckim i pomorskim).

Wśród **osób w wieku 50-69 lat** w łódzkim niemal trzy czwarte (72%) deklarowało stan zdrowia poniżej oceny dobrej, ale w siedmiu innych województwach odpowiednie udziały były jeszcze większe (maksimum: lubelskie 80,8%). W 10 województwach większy był niż w łódzkim odsetek ocen złych i bardzo złych. W świetle tych danych stan zdrowia mieszkańców województwa łódzkiego w wieku 50-69 lat ocenić można jako relatywnie niezły, zbliżony do średniego dla ogółu mieszkańców Polski.

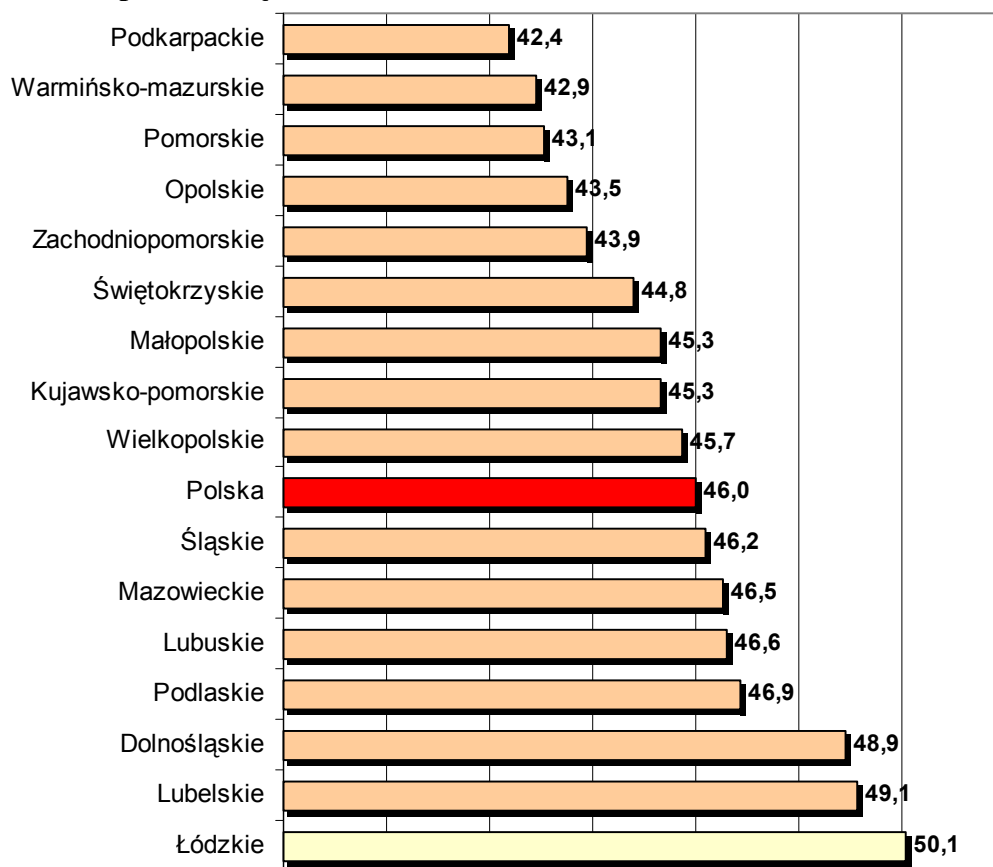
W przekroju płci różnice były stosunkowo niewielkie i sprowadzały się do nieco większego odsetka mężczyzn oceniających zdrowie jako złe lub bardzo złe i częściej deklarowanych przez kobiety ocen, iż jest ono takie sobie, ani dobre ani złe.

Wśród najstarszych mieszkańców województwa łódzkiego **w wieku 70 lat i więcej** zaledwie co dziesiąta osoba oceniała zdrowie jako bardzo dobre lub dobre i tylko w trzech województwach odsetek takich odpowiedzi był mniejszy (minimum: lubelskie 4,9%). Odsetek ocen złych i bardzo złych był w łódzkim wysoki (45,0%) ale w pięciu województwach kształtował się na większym poziomie (maksimum: lubelskie 57,6%). W przekroju płci warto odnotować mniejszy udział mężczyzn określających stan zdrowia jako bardzo dobry lub dobry, a z drugiej strony znacznie większy odsetek kobiet deklarujących zły lub bardzo zły stan zdrowia (taką ocenę formułuje co trzeci mężczyzna i co druga kobieta w wieku 70 lat i więcej w województwie łódzkim).

Reasumując: mieszkańcy województwa łódzkiego stosunkowo rzadko oceniali swój stan zdrowia jako dobry lub bardzo dobry, umiarkowanie uskarżali się, iż jest zły bądź bardzo zły, natomiast częściej niż w innych województwach stwierdzali, że jest on taki sobie, ani dobry ani zły.

2.2 Choroby przewlekłe

Ważną charakterystyką stanu zdrowia jest występowanie chorób przewlekłych. Każda badana osoba mogła zaznaczyć dowolną liczbę chorób. Wystąpienie już jednej choroby przewlekłej oznaczało zaliczenie danej osoby do grupy osób chorujących przewlekłe. Opracowano dwie odrębne listy badanych chorób – dla dzieci (0-14 lat) oraz dla osób dorosłych. Pierwsza zawierała 16 pozycji, a druga 32 pozycje.

Wykres 2. **Województwa według odsetka osób z co najmniej jedną chorobą przewlekłą**

W 2004 r. u 46% Polaków występowała co najmniej jedna choroba przewlekła. W województwie łódzkim odpowiedni odsetek wynosił 50,1%, a tym samym zajmowało ono ostatnie miejsce w szeregu województw uporządkowanych według rosnącej wartości wskaźnika. Częstość występowania chorób przewlekłych była na ogół większa wśród kobiet niż wśród mężczyzn. Ogólnie rzecz biorąc rośnie wraz z wiekiem, z jednym wyjątkiem: mężczyźni w wieku 15-29 lat w województwie łódzkim chorują rzadziej niż osoby tej płci w wieku 0-14 lat.

Tabl. 2. **Ludność według występowania chorób przewlekłych oraz płci i wieku**

WIEK	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
	w odsetkach danej grupy wieku i płci		
OGÓLEM	50,1	43,9	55,7
0-14 lat	25,1	28,6	21,3
15-29	24,0	21,2	26,8
30-49	46,7	37,5	55,8
50-69	77,0	73,9	79,5
70 lat i więcej	92,5	86,6	95,6

Co czwarte dziecko **w wieku 0-14 lat** w województwie łódzkim dotknięte było chorobą przewlekłą i tylko w trzech województwach: zachodniopomorskim, śląskim i podlaskim (maksimum 27,6%) odpowiedni odsetek był większy. Relatywnie najmniej dzieci (17,5%) chorowało przewlekłe w mazowieckim. Najczęstsze choroby przewlekłe wśród dzieci to alergia, astma i choroby oka.

Jedynie w tej grupie wieku wyższy odsetek chorujących przewlekłe był przywilejem płci męskiej.

Również wśród młodzieży **w wieku 15-29 lat** niemal co czwarta osoba chorowała przewlekłe. Łódzkie zajmuje pod tym względem 12 pozycję, gorsze miejsca przypadły: dolnośląskiemu, małopolskiemu, mazowieckiemu i kujawsko-pomorskiemu (maksimum 26,4%). Najmniejszym wskaźnikiem wyróżniało się zachodniopomorskie (17,8%). Wśród młodzieży w omawianej grupie wieku choroby przewlekłe występowały częściej wśród kobiet.

Młodzież w województwie łódzkim najczęściej dotykały: alergia, choroby kręgosłupa, a wśród kobiet choroby tarczycy, a także migrena i częste bóle głowy.

Niemal połowa mieszkańców województwa łódzkiego **w wieku 30-49 lat** deklarowała występowanie chorób przewlekłych. Tylko w dwóch województwach mieszkańcy nieco częściej wskazywali na takie dolegliwości (dolnośląskie i lubelskie), a najmniejszy był odsetek osób z chorobami przewlekłymi w świętokrzyskim (38,3%).

Choroby przewlekłe w tej grupie wieku znacznie częściej występowały wśród kobiet (ok. 56%) niż wśród mężczyzn (ok. 38%). Osoby obu płci wymieniały głównie choroby kręgosłupa, nadciśnienie tętnicze, nerwice i depresje oraz chorobę wrzodową, a kobiety ponadto choroby tarczycy oraz migrenę.

W wieku 50-69 lat choroby przewlekłe występowały u ponad trzech czwartych mieszkańców województwa łódzkiego (nieco częściej wśród kobiet), a więc tak jak średnio w Polsce. W pięciu województwach odsetek chorych przewlekłe był wyższy (maksimum: lubelskie 83,3%), a stosunkowo najmniej było ich w zachodniopomorskim (71,2%).

Najczęściej wymieniane choroby w tym wieku to: nadciśnienie tętnicze, choroby serca, kręgosłupa, choroby wrzodowe, a u kobiet często migrena, nerwica i depresja.

Wśród ludzi starych, **w wieku 70 lat i więcej**, tylko 7,5% nie stwierdzało u siebie chorób przewlekłych. Jeszcze mniejsze odsetki odnotowano tylko w dwóch województwach: dolnośląskim (6,9%) i podlaskim (6,1%). Relatywnie najwięcej ludzi starych bez chorób przewlekłych było w województwie śląskim (11,9%).

W omawianej grupie wieku choroby przewlekłe znacznie częściej występowały wśród kobiet.

Co druga osoba w starszym wieku w województwie łódzkim (nieco częściej kobiety) deklaruje występowanie chorób wieńcowych lub innych chorób serca, przy czym co dziewiąty mężczyzna i co dziesiąta kobieta mieli co najmniej jeden zawał serca. Nadciśnienie tętnicze doskwierało co trzeciemu mężczyźnie i co drugiej kobiecie. Podobne proporcje odnoszą się do chorób stawów. Poważnym problemem są choroby kręgosłupa, na które uskarża się co czwarty mężczyzna i co trzecia kobieta. Co dziewiąta osoba w wieku 70 lat i więcej cierpi na nerwicę lub depresję, a co szósta ma cukrzycę. Częstość występowania pewnych chorób jest silnie zróżnicowana według płci, np. astma dolega 18% mężczyzn i 5% kobiet, dla zaćmy odpowiednie wskaźniki wynoszą 7% i 21%, a dla migreny odpowiednio 4% i 13%.

W formie podsumowania podamy niżej miejsce województwa łódzkiego w rankingu województw uporządkowanych według rosnącego odsetka ludności dorosłej, w wieku 15 i więcej lat, uskarżającej się na występowanie wybranych chorób przewlekłych. Ponadto wymienimy województwa zajmujące skrajne pozycje w rankingu.

a) Mężczyźni

- Nadciśnienie tętnicze 13,9% 7 miejsce
(warmińsko-mazurskie 11,9% - mazowieckie 16,2)
- Choroba wieńcowa z przebyłym zawałem 3,1% 7 miejsce
(podkarpackie 2,6% - pomorskie 5,0%)
- Choroba wieńcowa bez przebytego zawału 5,2% 14 miejsce
(pomorskie 2,5% - lubelskie 6,0%)
- Choroby kręgosłupa 13,9% 12 miejsce
(zachodniopomorskie 10,4% - lubelskie 18,0%)
- Nerwica lub depresja 6,1% 15 miejsce
(śląskie 2,9% - lubelskie 6,9%)

b) Kobiety

- Nadciśnienie tętnicze 22,4% 15 miejsce
(śląskie 16,7% – lubelskie 22,7%)
- Choroba wieńcowa z przebyłym zawałem 2,7% 14 miejsce
(podkarpackie 1,7% - wielkopolskie 3,0%)

- Choroba wieńcowa bez przebytego zawału 9,4% 15 miejsce
 (opolskie 4,4% - lubelskie 10,4%)
- Choroby kręgosłupa 21,0% 14 miejsce
 (opolskie 14,9% - dolnośląskie 21,5%)
- Nerwica lub depresja 10,0% 9 miejsce
 (mazowieckie 7,4% - lubelskie 13,0%).

Interpretując wyniki rankingu należy mieć na uwadze, że łódzkie cechowało się wśród województw dużym udziałem osób w starszym wieku, które wyróżniają się bardzo wysoką częstością występowania chorób przewlekłych uwzględnionych w rankingu.

2.3 Poważne kłopoty zdrowotne dzieci w wieku 0-14 lat

Odpowiednie pytanie dotyczyło takich kłopotów lub trudności, które ograniczają aktywność dziecka w porównaniu z rówieśnikami oraz wymagających korzystania z dodatkowych pomocy, np. aparatu słuchowego, okularów, kuli.

W województwie łódzkim, podobnie jak średnio w Polsce, niemal co dziesiąte dziecko miało co najmniej jeden problem zdrowotny (9,5%). Relatywnie najmniej takich dzieci było w województwie małopolskim (ok. 6%), najwięcej w lubuskim (ok. 14%).

W łódzkim, tak jak w innych województwach, dzieci najczęściej miały kłopoty ze wzrokiem (ok. 7%) oraz w mówieniu (ok. 4%). Odnośnie pierwszej ułomności wskaźnik był zbliżony do ogólnopolskiego, natomiast pod względem kłopotów z mówieniem tylko w województwie dolnośląskim odpowiedni odsetek był wyższy.

Po ok. 1% dzieci w łódzkim miało kłopoty ze słuchem lub z poruszaniem się (tak jak średnio w Polsce).

2.4 Sprawność niektórych narządów oraz możliwości samoobsługi u osób starych w wieku 70 lat i więcej

Co trzecia osoba w starszym wieku mieszkająca w województwie łódzkim wskazywała na problemy z narządem ruchu. Niemal co czwarta miała problemy z wejściem na 1 piętro i zarazem z przejściem 500 m. Ponadto co dziesiąta osoba miała problem z wykonaniem jednej z tych czynności. Wymienione proporcje są zbliżone do ogólnopolskich.

W łódzkim 24% osób starych miało problemy ze wzrokiem i tylko w czterech województwach poziom odsetka był wyższy (maksimum: lubelskie 27%, minimum: wielkopolskie 13%).

Problemy ze słuchem miało 14% ludzi starych w łódzkim, a więc tyle ile średnio w Polsce.

W badaniu stanu zdrowia pytano również o zdolność do samoobsługi, tj. czy badana osoba może wykonać czynności nieodzowne w codziennym życiu. W łódzkim 40% ludzi starych miało problemy z samodzielnym robieniem zakupów (relatywnie więcej tylko w małopolskim i lubelskim). Co ósma osoba ma kłopoty z dbaniem o higienę osobistą, co dwudziesta z ubraniem się i rozebraniem, a 4% nie może samodzielnie położyć się i wstać z łóżka. Wszystkie te wskaźniki są zbliżone do średnich dla Polski.

2.5 Niepełnosprawność

„Niepełnosprawność jest jednym z ważniejszych aspektów stanu zdrowia. Znaczenie tego problemu wzrasta wraz ze starzeniem się struktury demograficznej społeczeństwa. Żyjemy dłużej i dzięki postępowi technicznemu intensywniej, ale niestety często płacąc cenę w postaci obniżonej sprawności zarówno fizycznej, jak i psychicznej. Niepełnosprawność nie jest cechą tylko starszych osób. Można powiedzieć, że pogorszenie sprawności w późniejszych latach życia zawdzięczamy głównie naturze, natomiast we wcześniejszych latach życia – w znacznym stopniu samym sobie”⁴.

W celu identyfikacji osób niepełnosprawnych, badanym zadawano pytania dotyczące subiektywnej oceny odczuwania ograniczeń w wykonywaniu podstawowych czynności życiowych, jak również posiadania prawnego orzeczenia o niepełnosprawności lub inwalidztwie lub uprawnienia do otrzymywania zasiłku pielęgnacyjnego (osoby w wieku 0-15 lat).

⁴ Stan zdrowia i potrzeby osób niepełnosprawnych w Polsce w 1996 r., GUS, Warszawa 1997, s. 25.

Tabl. 3. Ludność według występowania niepełnosprawności, płci i wieku

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem ^a	Niepełnosprawni według wieku				
		0-14	15-29	30-49	50-69	70 lat i więcej
W ODSETKACH DANEJ GRUPY WIEKU I PŁCI						
OGÓŁEM	17,1	3,5	3,6	11,6	32,1	47,8
Mężczyźni	15,9	3,8	4,5	11,3	34,7	41,7
Kobiety	18,2	3,1	2,7	11,7	30,0	51,1
W ODSETKACH OGÓŁEM						
OGÓŁEM	100,0	3,1	4,8	18,7	44,0	29,4
Mężczyźni	100,0	3,9	6,9	20,6	48,8	19,8
Kobiety	100,0	2,4	3,3	17,1	40,2	37,0

^a W podziale nie uwzględniono osób o nieustalonej sprawności.

W 2004 r. osoby niepełnosprawne stanowiły 17,1% ogółu mieszkańców województwa łódzkiego, a więc nieco więcej niż średnio w Polsce (16,3%). W pięciu województwach odsetek niepełnosprawnych był większy niż w łódzkim (maksimum 20,3% w woj. lubelskim). Najmniejszym udziałem osób niepełnosprawnych wyróżniało się województwo śląskie (12,8%).

Częstość niepełnosprawności była większa wśród kobiet niż wśród mężczyzn i rosła wraz z wiekiem. Warto jednak zauważyć, że odsetki niepełnosprawnych w wieku do 29 lat, a także w grupie osób w wieku 50-69 lat były wyraźnie większe wśród mężczyzn (w wieku 30-49 lat są zbliżone poziomem). Dopiero w grupie 70 lat i więcej wartość wskaźnika była zdecydowanie większa wśród kobiet, z których ponad połowa cechowała się niepełnosprawnością.

Porównanie z innymi województwami wskazuje, że w czterech kolejnych grupach wieku wskaźniki w województwie łódzkim były zbliżone do ogólnopolskich, a w najstarszej grupie wieku odsetek niepełnosprawnych był wyraźnie mniejszy (47,8% wobec 52,2%) i tylko w dwóch województwach: śląskim – 47,3% i mazowieckim – 41,5%, kształtował się na niższym poziomie.

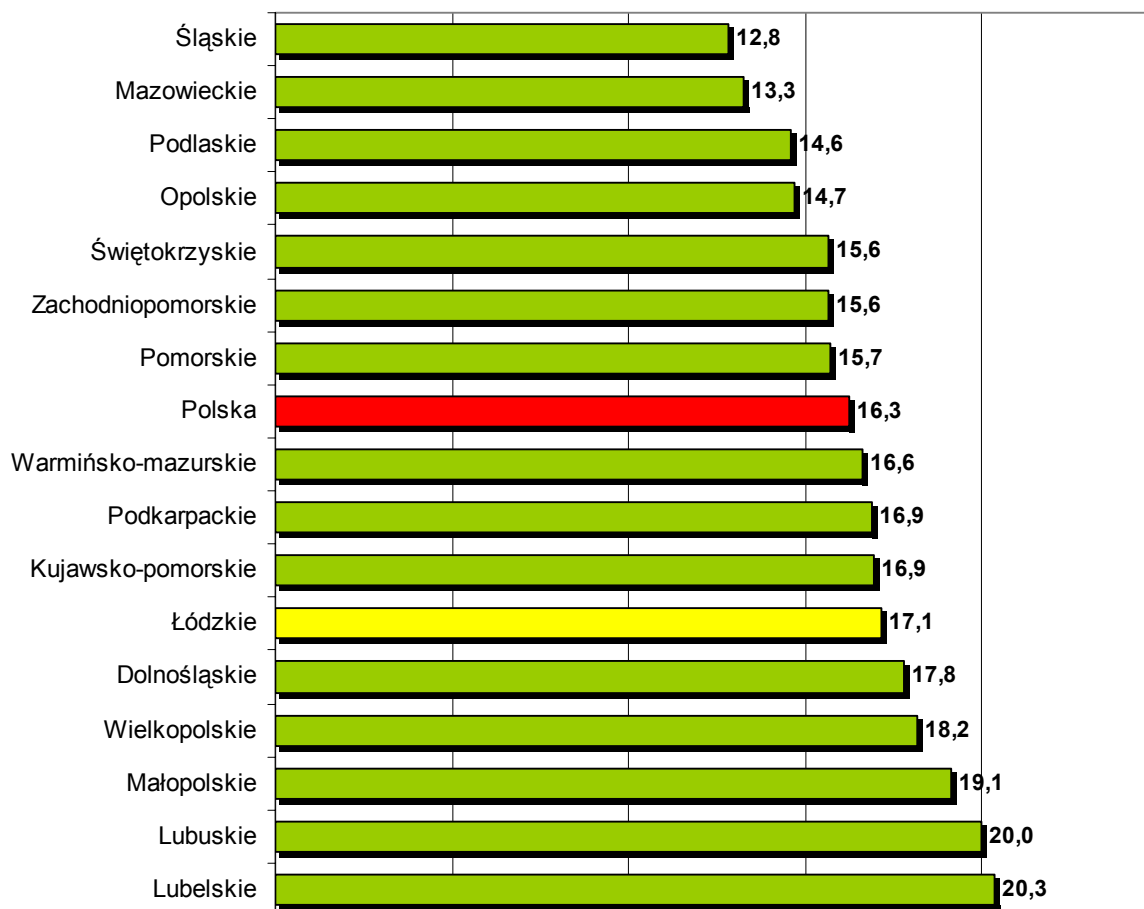
Należy jednak pamiętać, że udział osób w starszym wieku jest w województwie łódzkim bardzo wysoki, co wywiera wpływ na relatywnie wysoki odsetek osób niepełnosprawnych wśród ogółu mieszkańców województwa.

Zbiorowość niepełnosprawnych w województwie łódzkim była silnie sfeminizowana: na 100 mężczyzn przypadało 126 kobiet (w wieku 70 lat i więcej współczynnik feminizacji osiągał poziom 236 kobiet na 100 mężczyzn).

Struktura niepełnosprawnych według wieku wskazuje, że trzy czwarte tych osób (73,4%) było w wieku 50 lat i więcej (mężczyźni 61,8%, kobiety 77,2%).

W badaniu stanu zdrowia ludności pytano osoby niepełnosprawne o rodzaj schorzeń. W województwie łódzkim były to najczęściej schorzenia układu krążenia, które wymieniło 48,5% badanych oraz uszkodzenia i choroby narządu ruchu – 46,1%. Oba wymienione wskaźniki były nieco niższe od ogólnopolskich. Przoduje natomiast łódzkie wśród województw pod względem odsetka niepełnosprawnych wykazujących uszkodzenia i choroby narządu wzroku (29,5%). Wysoki był tu także udział niepełnosprawnych wykazujących schorzenia neurologiczne (31,4%).

Wykres 3. **Województwa według odsetka osób niepełnosprawnych wśród ogółu ludności**

2.6 Waga ciała osób dorosłych

W badaniu stanu zdrowia pytano respondentów o wzrost i wagę ciała. Na tej podstawie obliczano specjalny wskaźnik zwany indeksem masy ciała BMI, który odzwierciedla relację pomiędzy masą ciała a wzrostem⁵. Określone wartości BMI pozwoliły określić jaka część badanych miała niedowagę, nadwagę bądź otyłość. Autorzy badania zwracają uwagę, że informacje respondentów o wzroście i wadze nie były weryfikowane poprzez kontrolne pomiary i należy zakładać pewne niedoszacowanie wagi (zwłaszcza u kobiet) i przeszacowanie wzrostu⁶.

Tabl. 4. Waga ciała osób w wieku 15 lat i więcej według płci i wieku

PŁEĆ I WIEK	Ogółem ^a	Niedowaga	Waga w normie	Nadwaga	W tym otyłość
Mężczyźni	100,0	4,7	59,5	35,7	15,3
15-29 lat	100,0	12,4	75,4	12,2	4,1
30-49	100,0	1,5	60,8	37,4	15,5
50-69	100,0	0,7	42,8	56,5	27,0
70 lat i więcej	100,0	4,0	51,8	44,2	16,5
Kobiety	100,0	13,6	59,4	26,9	12,8
15-29 lat	100,0	35,5	61,9	2,6	1,3
30-49	100,0	10,9	65,3	23,6	7,1
50-69	100,0	1,9	51,8	46,3	26,7
70 lat i więcej	100,0	5,1	57,4	37,5	17,5

^a W podziale nie uwzględniono osób o nieustalonej masie ciała.

Wśród dorosłych mężczyzn w województwie łódzkim niedowaga występuje rzadziej niż średnio w Polsce i tylko w kujawsko-pomorskim odsetek mężczyzn o takiej wadze ciała był mniejszy (4,5%). Zjawisko to dotyczy głównie młodzieży męskiej w wieku 15-29 lat (co ósmy ma wagę poniżej normy) oraz w znacznie mniejszym stopniu, starych mężczyzn. Udział kobiet cechujących się niedowagą był wprawdzie trzykrotnie większy niż mężczyzn ale

⁵ Por. Stan zdrowia ludności Polski w 2004 r., op. cit., s. 29.

⁶ Tamże.

odpowiedni odsetek w łódzkim ukształtował się na najniższym poziomie wśród województw (maksimum: wielkopolskie 19,2%).

Największą wagę do szczupłej sylwetki przywiązywały młode kobiety w wieku 15-29 lat, z których co trzecia miała niedowagę. W wieku 30-49 lat co dziesiąta kobieta w łódzkim cechowała się taką masą ciała. W starszych grupach wieku odpowiednie udziały są małe, podobnie jak wśród mężczyzn.

Nadwagą cechował się co trzeci mężczyzna w łódzkim i tylko w dwóch województwach odpowiedni udział był nieco większy (maksimum: opolskie 36,3%). Udział kobiet z nadwagą był znacznie mniejszy, bowiem tylko co czwarta cechowała się taką masą ciała. Wśród województw łódzkie znajdowało się pod tym względem na środkowej pozycji. W 7 województwach odsetek kobiet z nadwagą był większy (maksimum: lubelskie 29,8%), w 8 mniejszy (minimum: małopolskie 22,6%).

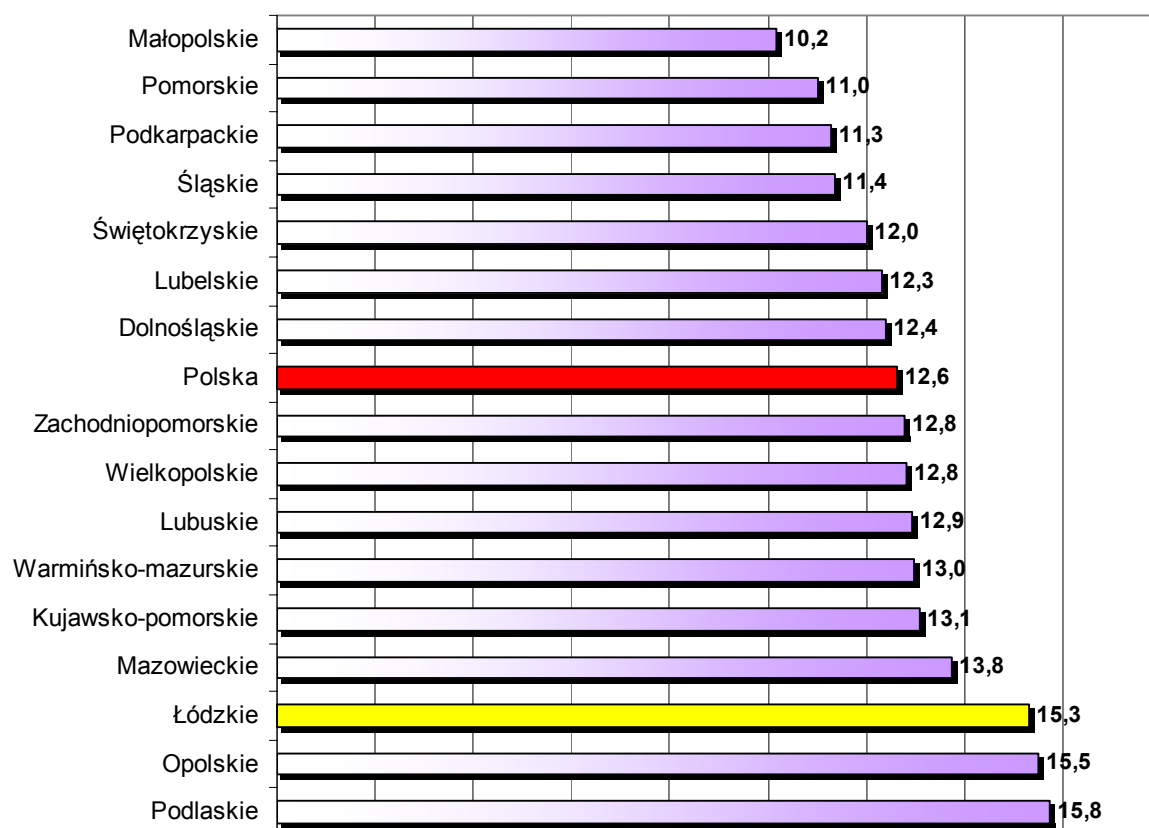
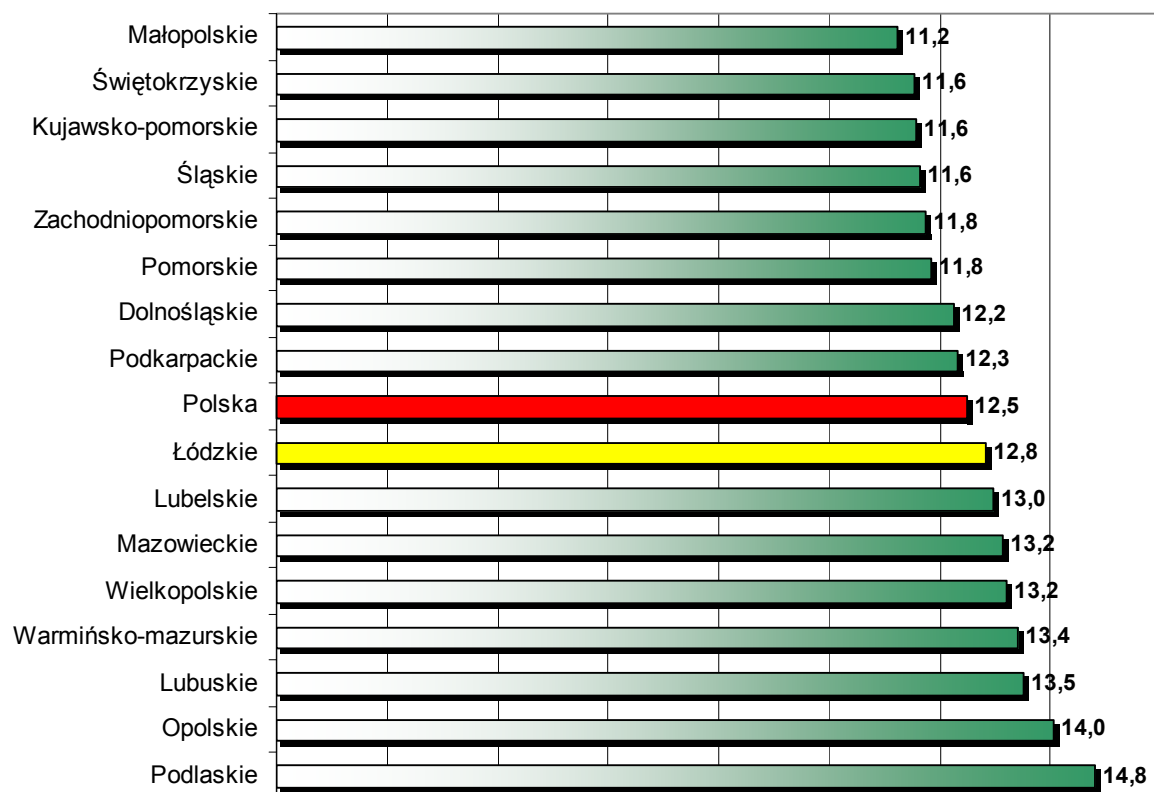
Nadwaga częściej występuje wśród mężczyzn i to we wszystkich grupach wieku. W wieku 15-29 lat zjawisko to dotyczy co ósmego mężczyzny i zaledwie co 38 kobiety. Najczęściej nadwaga występowała w wieku 50-69 lat i dotykała ponad połowy mężczyzn i blisko połowy kobiet w tym wieku. Wśród ludzi starych odpowiednie proporcje są mniejsze ale i w tym wieku niemal co drugi mężczyzna częściej niż co trzecia kobieta mają wagę powyżej normy.

Co siódmego mężczyznę i co ósmą kobietę w województwie łódzkim charakteryzowała otyłość. Warto zwrócić uwagę, że w wieku 30-49 lat udział otyłych mężczyzn był dwukrotnie większy niż wśród kobiet. W dwóch najstarszych grupach wieku wskaźniki dla obu płci były niemal takie same. Najczęściej otyłość dotyka ludności w wieku 50-69 lat (co czwarta osoba).

W zestawieniu z innymi województwami odsetek otyłych mężczyzn był w łódzkim bardzo duży, bo tylko w opolskim i podlaskim (maksimum 15,8%) ukształtował się na nieco wyższym poziomie. Relatywnie najmniej otyłych mężczyzn (10,2%) odnotowano w województwie małopolskim.

Udział kobiet otyłych był w łódzkim zbliżony do średniego dla Polski, a obszar zmienności wskaźników wyznaczały województwa: małopolskie 11,2% i podlaskie 14,8%.

Reasumując: łódzkie wyróżniało się wśród innych województw stosunkowo niewielkim odsetkiem mężczyzn i kobiet z niedowagą i bardzo wysokim udziałem mężczyzn charakteryzujących się nadwagą i otyłością.

Wykres 4. **Województwa według odsetka mężczyzn w wieku 15 lat i więcej z otyłością**Wykres 5. **Województwa według odsetka kobiet w wieku 15 lat i więcej z otyłością**

3. JAKOŚĆ I STYL ŻYCIA

3.1 Ogólna ocena życia

Pytania o ocenę całości dotychczasowego życia zadawano osobom bezpośrednio badanym, nie zadawano go osobom zastępczym.

Tabl. 5. Ludność w wieku 15 lat i więcej według oceny dotychczasowego życia oraz płci i wieku

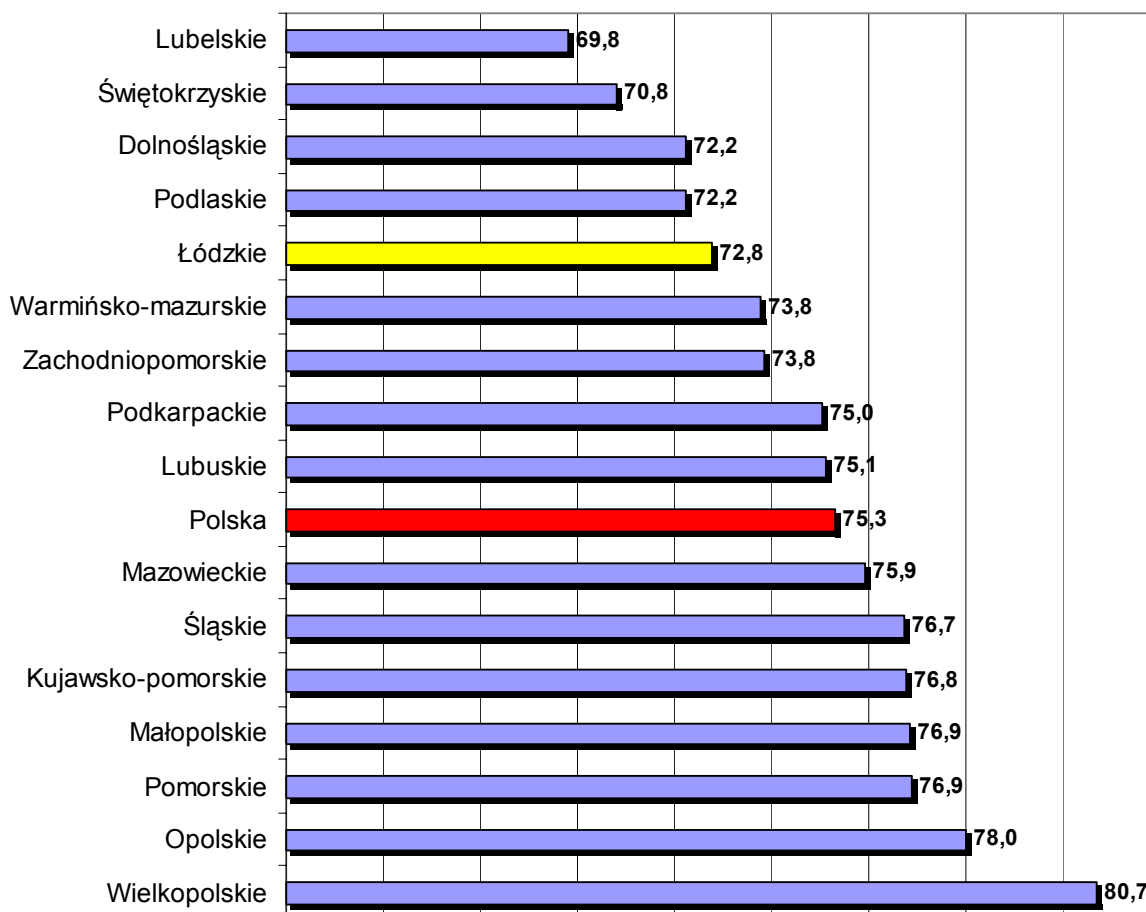
WYSZCZEGÓLNIENIE	Ocena dotychczasowego życia			
	ogółem ^a	bardzo dobre i dobre	ani dobre ani złe	złe i bardzo złe
	w odsetkach			
OGÓŁEM	100,0	72,8	24,7	2,0
15-29 lat	100,0	83,7	15,3	0,8
30-49	100,0	73,8	22,8	2,4
50-69	100,0	66,6	31,2	1,8
70 lat i więcej	100,0	65,1	30,9	3,1
MEŻCZYŻNI	100,0	73,3	23,9	2,0
15-29 lat	100,0	78,1	20,8	0,6
30-49	100,0	74,9	20,4	3,4
50-69	100,0	68,9	28,5	1,7
70 lat i więcej	100,0	69,7	27,9	2,3
KOBIETY	100,0	72,4	25,3	1,8
15-29 lat	100,0	88,2	10,8	1,0
30-49	100,0	73,0	24,5	1,6
50-69	100,0	65,0	33,2	1,8
70 lat i więcej	100,0	62,7	32,4	3,5

^a W dalszym podziale nie uwzględniono osób, od których nie uzyskano odpowiedzi.

Trzy czwarte dorosłych Polaków bardzo dobrze lub dobrze oceniało swoje dotychczasowe życie. Najwięcej takich ocen odnotowano w województwie wielkopolskim (80,7%), najmniej w lubelskim (69,8%). W łódzkim odpowiedni odsetek był nieco niższy od średniej dla Polski, a satysfakcję z dotychczasowego życia częściej deklarowali mieszkańcy 11 województw.

W województwie łódzkim mężczyźni nieco częściej niż kobiety bardzo dobrze lub dobrze oceniali dotychczasowe życie. Podobnie było w większości innych województw, z wyjątkiem opolskiego i wielkopolskiego. Najwięcej ocen dobrych i bardzo dobrych formułowali ludzie młodzi w wieku 15-29 lat, przy czym w łódzkim czyniły to znacznie częściej kobiety niż mężczyźni. W wieku 30-49 lat trzy czwarte mężczyzn i niemal tyle samo kobiet pozytywnie ocenia swoje życie. W dwóch najstarszych grupach wieku poziom wskaźników był niższy, ale – co ciekawe – różnice w opiniach osób w wieku 50-69 lat i 70 lat i więcej są minimalne. Warto przy tym podkreślić, że średnio dwie trzecie najstarszych mieszkańców województwa łódzkiego bardzo dobrze lub dobrze ocenia swoje dotychczasowe życie.

Wykres 6. **Województwa według bardzo dobrej i dobrej oceny dotychczasowego życia przez osoby w wieku 15 lat i więcej**

W łódzkim co piąty badany oceniał swoje dotychczasowe życie jako ani dobre ani złe i tylko w województwie lubelskim odsetek takich odpowiedzi był większy (26,7%). Tylko niespełna 2% osób życie oceniało jako złe i bardzo złe, był to wskaźnik niski, niższy niż

w dwunastu innych województwach (minimum: wielkopolskie 1,6%, maksimum: świętokrzyskie 4,3%).

Porównanie łódzkiego z innymi województwami pod względem oceny dotychczasowego życia **poniżej oceny dobrej** przez osoby w różnym wieku prowadzi do następujących wniosków:

- mężczyźni w wieku 15-29 lat częściej niż w innych województwach wyrażali takie opinie (minimum: zachodniopomorskie 11,6%), natomiast kobiety rzadziej niż średnio w Polsce (w 10 województwach częściej);
- mężczyźni w wieku 30-49 lat gorzej niż w 12 województwach oceniali życie (minimum: podkarpackie 17,9%, maksimum: świętokrzyskie 26,1%), wśród kobiet sytuacja była jeszcze bardziej niekorzystna bo tylko w województwie dolnośląskim odsetek ocen poniżej dobrej był większy (26,7%). Najniższy wskaźnik cechował opolskie (14,9%);
- w łódzkim odsetek mężczyzn w wieku 50-69 lat oceniających dotychczasowe życie poniżej oceny dobrej był taki jak średnio w Polsce (minimum: wielkopolskie 23,5%, maksimum: lubelskie 38,4%), wśród kobiet odsetek takich odpowiedzi był wprawdzie większy od średniego ale w 5 innych województwach ukształtował się na jeszcze wyższym poziomie (minimum: wielkopolskie 23,4%, maksimum: lubelskie 45,3%);
- wśród osób w wieku 70 lat i więcej sytuacja w łódzkim była dość dobra. W grupie mężczyzn odsetek ocen poniżej dobrej był taki jak średnio w Polsce (minimum: lubuskie 22,5%, maksimum: podlaskie 53,4%), a w populacji kobiet ukształtował się na poziomie wyraźnie niższym od ogólnopolskiego i w 11 województwach był większy (minimum: wielkopolskie 26,2%, maksimum: podlaskie 53,4%).

3.2 Czas wolny dorosłych

Na pytanie o sposób spędzania wolnego czasu niemal wszyscy dorośli Polacy w pierwszym rzędzie wskazują na wykonywanie czynności nie wymagających ruchu i wysiłku fizycznego. Na czytanie, oglądanie telewizji, słuchanie radia i podobne czynności mężczyźni w województwie łódzkim poświęcali średnio 19,4 godzin tygodniowo, a kobiety 17,8 godzin (podobnie jak średnio w Polsce). Więcej czasu przeznaczają na to osoby w starszym wieku (średnio ok. 20-22 godziny).

Tabl. 6. Osoby w wieku 15 lat i więcej według sposobu spędzania wolnego czasu oraz płci i wieku

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	Sposób spędzania wolnego czasu			
		czytają, oglądają tele- wizję, słuchają radia itp.	spacerują, gimnastykują się, jeżdżą na rowerze	biegają, pływają, ćwiczą itp.	uprawiają intensywny trening, itp.
		w odsetkach danej grupy wieku i płci			
OGÓLEM	100,0	99,2	70,6	30,0	4,9
15-29 lat	100,0	99,4	79,7	44,2	14,6
30-49	100,0	99,0	65,8	32,1	2,7
50-69	100,0	99,7	73,0	22,4	-
70 lat i więcej	100,0	98,3	57,7	10,5	-
Mężczyźni	100,0	99,5	70,2	30,7	8,4
15-29 lat	100,0	99,7	78,8	43,3	22,7
30-49	100,0	99,1	61,5	30,6	5,0
50-69	100,0	100,0	72,0	24,4	-
70 lat i więcej	100,0	98,9	70,4	8,9	-
Kobiety	100,0	99,0	70,9	29,4	1,7
15-29 lat.....	100,0	99,0	80,8	45,0	6,3
30-49	100,0	99,0	70,0	33,7	0,4
50-69	100,0	99,4	73,8	20,8	-
70 lat i więcej	100,0	98,0	51,2	11,4	-

Około 70% mężczyzn i kobiet w łódzkim ponadto spaceruje, gimnastykuje się, jeździ na rowerze i wykonuje inne czynności wymagające niezbyt intensywnego ruchu w wymiarze odpowiednio 8,1 i 7,5 godzin tygodniowo. Podobnie kształtowały się średnie wskaźniki dla Polski. Najmniej czasu poświęcali na to mężczyźni w województwie małopolskim (7,5 godz.) i kobiety w lubelskim (7,4 godz.), a najwięcej mężczyźni w dolnośląskim (10,6 godz.) i kobiety w dolnośląskim (10,0 godz.). Wymienione wyżej czynności najczęściej wykonywały osoby młode w wieku 15-29 lat, stosunkowo najrzadziej kobiety w wieku 70 lat i więcej.

Około 31% mężczyzn w łódzkim (najmniej wśród województw) biegało, pływało, ćwiczyło i uprawiało inny sport rekreacyjny, a także wykonywało prace na działce lub w ogrodzie, poświęcając na to 8,6 godz. w tygodniu. Relatywnie najwięcej mężczyzn (43,8%) poświęcało czas wolny na te czynności w województwie lubuskim.

Wymienione wyżej zajęcia wykonywało niespełna 30% kobiet w łódzkim i tylko w dwóch województwach odpowiednie odsetki były mniejsze (minimum: śląskie 26,3%,

maksimum: opolskie 41,9%). Poświęcały na to średnio 7,5 godz. w tygodniu (przeciętnie w Polsce 8,2 godz.).

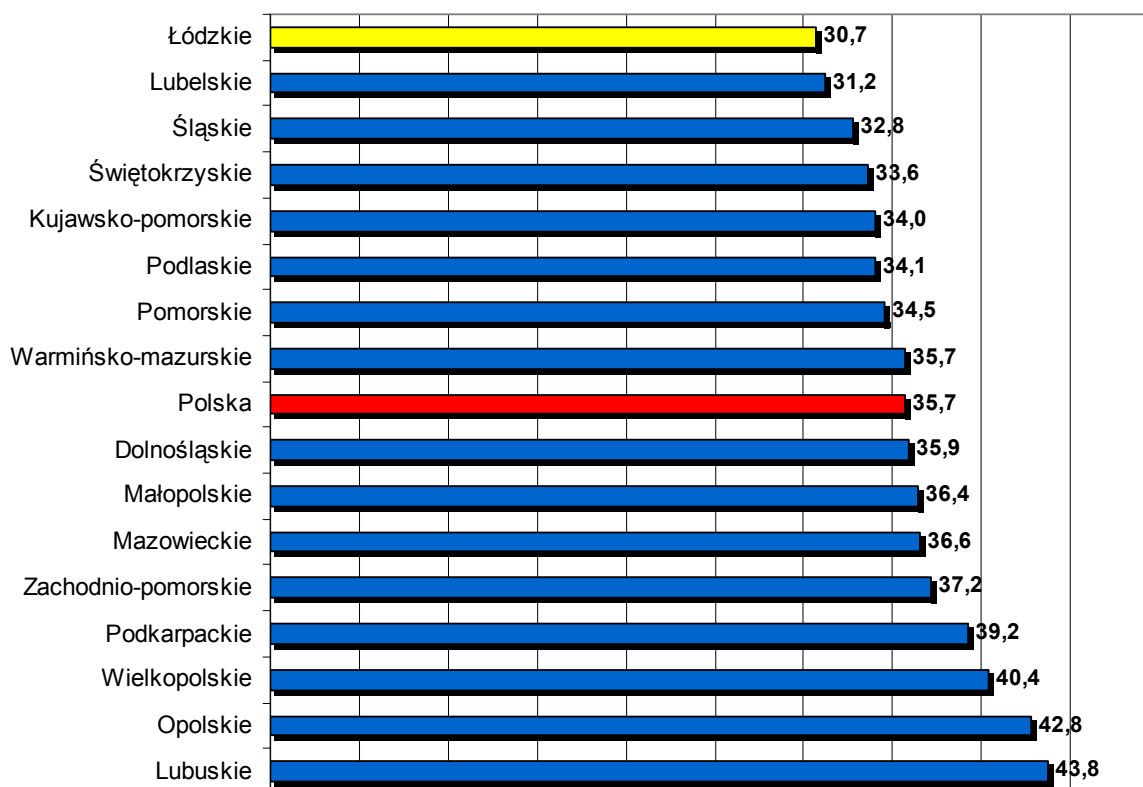
Częstość omawianych czynności maleje wraz z wiekiem: w grupie 15-29 lat wykonywała je niemal połowa badanych, a wśród najstarszych tylko co dziesiąty.

Tylko co dwudziesty mieszkaniec województwa łódzkiego uprawiał intensywny trening (siłownia, sport wyczynowy), przy czym odpowiedni odsetek był pięciokrotnie większy wśród mężczyzn niż wśród kobiet.

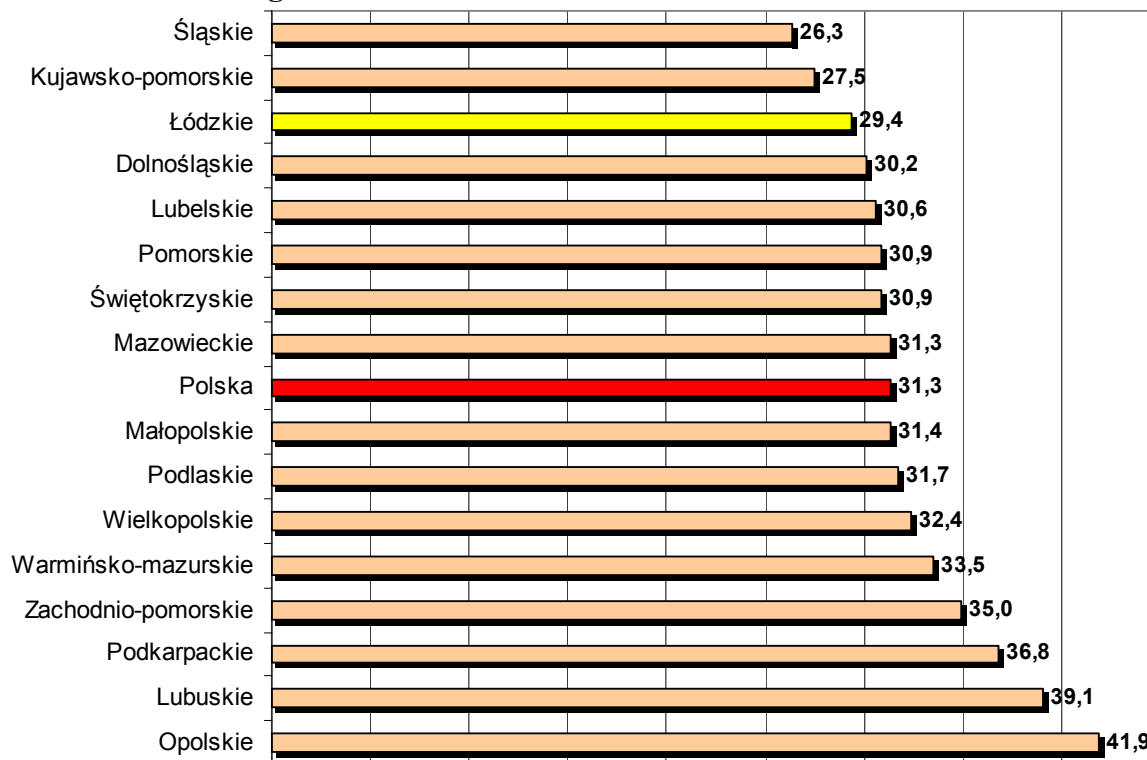
W grupie mężczyzn takie zajęcia wykonywało 8,4%, przy średnim wskaźniku dla Polski na poziomie 9,3% (minimum: lubelskie i podkarpackie 6,4%, maksimum: zachodniopomorskie 11,9%). Poświęcali na to przeciętnie 5,3 godz. w tygodniu. Najczęściej intensywny trening uprawiali młodzi mężczyźni w wieku 15-29 lat (niemal co czwarty) średnio 5,6 godz. w tygodniu.

W grupie kobiet trenowało niespełna 2% i tylko w pięciu województwach odpowiedni odsetek był mniejszy (minimum: lubelskie 1,1%, maksimum: dolnośląskie 3,1%). Czyniły to głównie kobiety w wieku 15-29 lat w wymiarze 3,9 godz. tygodniowo.

Wykres 7. **Województwa według odsetka mężczyzn, którzy w czasie wolnym biegają, pływają, ćwiczą aerobik lub inny sport rekreacyjny, pracują na działce lub w ogrodzie**

Wykres 8. **Województwa według odsetka kobiet, które w czasie wolnym biegają, pływają, ćwiczą aerobik lub inny sport rekreacyjny, pracują na działce lub w ogrodzie**

3.3 Spożycie alkoholu

Autorzy raportu z badania stanu zdrowia ludności, komentując jego wyniki odnośnie do spożycia alkoholu, zwracają uwagę, że: „Przedstawione dane są zapewne niedoszacowane, nie tylko z uwagi na obserwowaną w badaniach ankietowych tendencję do zaniżania wielkości spożycia alkoholu, ale również dość częste braki informacji na temat częstości czy ilości spożywanego alkoholu. Niemniej jednak mają wartość poznawczą, ponieważ obrazują zróżnicowanie terytorialne zachowań społeczeństwa dotyczących konsumpcji alkoholu”⁷.

Tabl. 7. Osoby w wieku 15 lat i więcej według informacji o picciu alkoholu oraz płci i wieku

WIEK	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
% PIJĄCYCH ALKOHOŁ			
OGÓŁEM	80,7	88,7	73,6
15-29 lat.....	80,6	83,8	77,3
30-49	91,4	95,7	87,2
50-69	80,4	90,1	72,2
70 lat i więcej	53,5	73,8	43,0

⁷ Stan zdrowia ludności Polski w przekroju terytorialnym w 2004 r., op. cit., s. 45.

Tabl. 7. Osoby w wieku 15 lat i więcej według informacji o picciu alkoholu oraz płci i wieku (dok.)

WIEK	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
% PIJĄCYCH PRZYNAJMNIEJ 1 RAZ W TYGODNIU			
OGÓŁEM	18,4	27,1	10,6
15-29 lat	20,9	27,3	14,2
30-49	25,7	35,6	15,9
50-69	13,1	21,6	6,0
70 lat i więcej	5,2	10,0	2,7

Do całkowitej abstynencji w okresie 12 miesięcy przed badaniem przyznało się w województwie łódzkim 19,3% mieszkańców w wieku 15 lat i więcej (w Polsce 25,1%). Z grona mężczyzn nie piło alkoholu 11,3% (w Polsce 16,7%) i był to najniższy wskaźnik wśród województw (kolejne miejsce zajmuje pomorskie), natomiast największą abstynencją wyróżniali się mężczyźni w województwie podkarpackim (20,8%). Wśród kobiet nie piło alkoholu 26,4% (Polska 32,8%) i również odsetek ten był najniższy wśród województw, a najwyższy był udziałem województwa podkarpackiego (42,3%).

Najwięcej pijących było wśród mężczyzn w wieku 30-49 lat, najmniej w wieku 70 lat i więcej, ale i w tej grupie trzy czwarte osób spożywało alkohol. Podobną zależność od wieku obserwujemy wśród kobiet lecz poziom wskaźników jest znacznie niższy (niemniej blisko połowa starych kobiet nie stroni od alkoholu).

Częściej niż co czwarty mężczyzna w łódzkim pił alkohol przynajmniej 1 raz w tygodniu (średnio w Polsce 26,2%) i tylko w czterech województwach odpowiedni odsetek był większy (minimum: warmińsko-mazurskie 21,1%, maksimum: opolskie 30,8%). Co dziesiąta kobieta piła z taką częstotliwością (Polska 8,1%) i pod tym względem łódzkie wyprzedzało wszystkie pozostałe województwa (minimum: świętokrzyskie 4,7%).

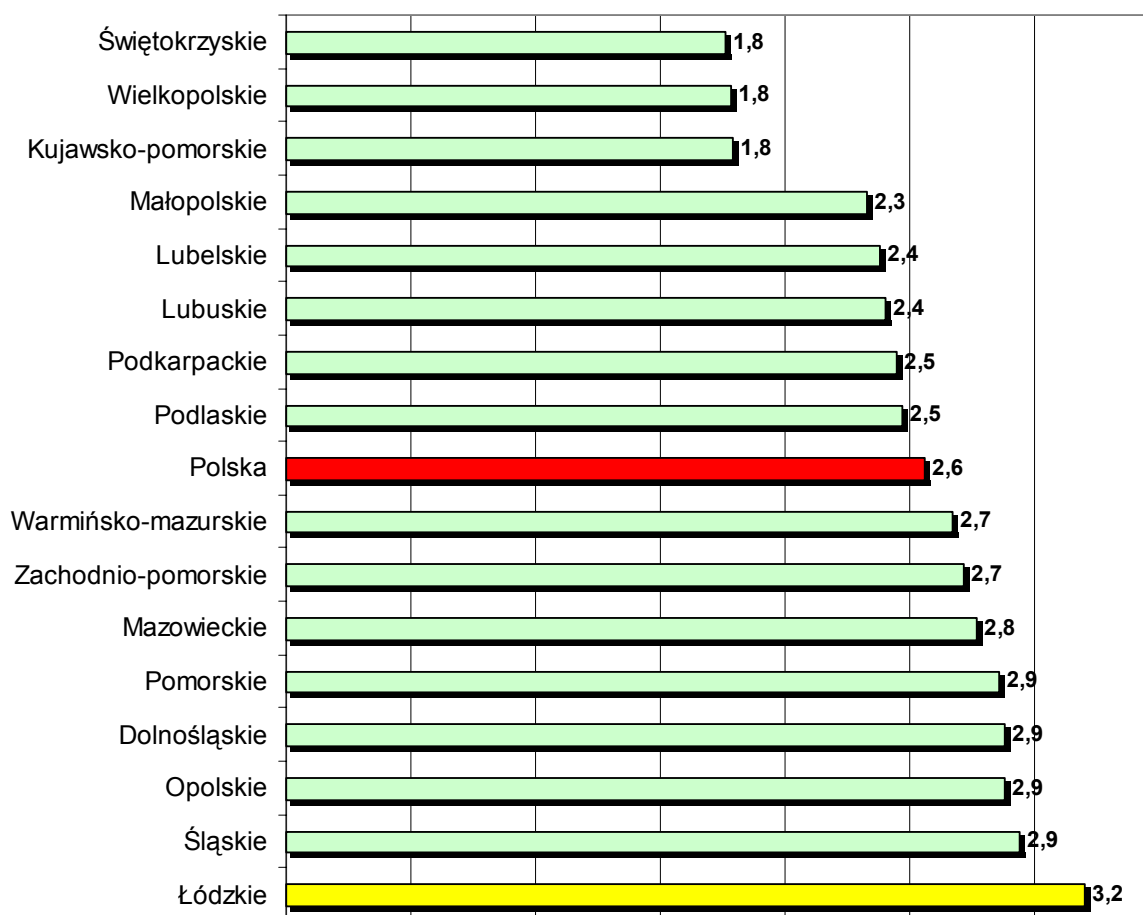
Omawiany model konsumpcji najczęściej występował wśród osób w wieku 30-49 lat. W wieku 70 lat i więcej pije alkohol przynajmniej raz w tygodniu co dziesiąty mężczyzna i niespełna 3% kobiet.

Średnie spożycie alkoholu oszacowane w badaniu stanu zdrowia wynosiło 2,56 litra rocznie na jednego mieszkańca Polski w wieku 15 lat i więcej (dla osób pijących 3,14 litra).

”Zważywszy, że rzeczywiste spożycie przekracza 10 litrów per capita można powiedzieć, że w badaniu udało się uchwycić około 25% tego co Polacy rzeczywiście piją”⁸.

Pamiętając o tej uwadze, w toku interpretacji materiału statystycznego w tym zakresie skoncentrujemy się głównie na miejscu łódzkiego wśród województw pod względem ilości spożywanego alkoholu.

Wykres 9. Średnie roczne spożycie na 1 osobę w wieku 15 lat i więcej – w litrach 100% alkoholu

⁸ Stan zdrowia ludności Polski w 2004 r., op. cit., s. 39.

Pod względem średniego rocznego spożycia alkoholu na 1 osobę łódzkie zajmowało pierwsze miejsce wśród województw. Wśród mężczyzn wynosiło ono 5,78 litra i był to poziom maksymalny (minimum: wielkopolskie 3,09 litra). W tej populacji najwięcej piły osoby w wieku 30-49 lat (7,85 litra) i pod tym względem łódzkie także przodowało (minimum: wielkopolskie 3,81 litra). Wśród mężczyzn w wieku 15-29 lat spożycie wynosiło 5,85 litra i nadal łódzkie znajdowało się na pierwszym miejscu (minimum: świętokrzyskie 2,20 litra). W wieku 50-69 lat poziom konsumpcji wynosił 4,51 litra (poniżej średniej dla Polski) i był relatywnie niski, bowiem tylko w 4 województwach mężczyźni w tym wieku pili mniej niż w łódzkim (minimum: świętokrzyskie 2,49 litra, maksimum: warmińsko-mazurskie 6,28 litra). Podobnie ocenić można wielkość spożycia alkoholu przez mężczyzn w wieku 70 lat i więcej, która wynosiła 1,37 litra (minimum: warmińsko-mazurskie 0,51 litra, maksimum: podlaskie 2,89 litra).

Kobiety w łódzkim spożywały rocznie 0,91 litra alkoholu, w czterech województwach więcej (minimum: kujawsko-pomorskie 0,43 litra, maksimum: pomorskie 1,03 litra).

Najwięcej (1,25 litra) piły kobiety w wieku 15-29 lat i tylko w jednym województwie poziom spożycia był wyższy (minimum: świętokrzyskie 0,45 litra, maksimum: mazowieckie 1,79 litra). Konsumpcja w wieku 30-49 lat (1,36 litra) sytuowała łódzkie wraz z pomorskim na 1 miejscu (minimum: kujawsko-pomorskie 0,66 litra). W dwóch najstarszych grupach wieku spożycie było mniejsze niż średnio w Polsce (odpowiednio: 0,53 i 0,14 litra).

Reasumując: odsetek osób pijących alkohol, tak wśród mężczyzn jak i kobiet, był w łódzkim większy niż w pozostałych województwach. Średnie roczne spożycie alkoholu było tu również największe wśród województw.

3.4 Palenie tytoniu

W Polsce paliło tytoń codziennie 26,3% dorosłych mieszkańców. W województwie łódzkim 28,0% i zajmujemy pod tym względem 10 pozycję (wraz z województwami lubuskim i śląskim). Relatywnie więcej palaczy odnotowano w dolnośląskim, kujawsko-pomorskim, warmińsko-mazurskim, pomorskim i zachodniopomorskim (maksimum: 30,5%). Najmniej palących było w podkarpackim (21,4%).

Tabl. 8. Osoby w wieku 15 lat i więcej według informacji o paleniu tytoniu oraz płci i wieku

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
	w odsetkach		
OGÓŁEM	100,0	100,0	100,0
Palący codziennie	28,0	35,6	21,2
Palący okazjonalnie	3,6	4,6	2,7
Dawni palacze	19,3	24,1	15,1
Nigdy niepalący	48,6	35,4	60,3
Brak danych	0,5	0,3	0,7

Odsetek palących okazjonalnie był zbliżony do średniego wskaźnika dla Polski, natomiast większa była w łódzkim proporcja dawnych palaczy.

W łódzkim częściej palili codziennie mężczyźni niż kobiety, przy czym odpowiednie odsetki są wyraźnie wyższe od wskaźników ogólnopolskich.

Pod względem odsetka mężczyzn palących codziennie łódzkie zajmowało 11 miejsce wśród województw uporządkowanych według rosnącego poziomu wskaźnika (minimum: mazowieckie 30,4%, maksimum: warmińsko-mazurskie 38,4%). W poszczególnych grupach wieku odsetek mężczyzn palących codziennie wynosił:

15-29 lat	24,6%,
30-49 lat	47,7%,
50-69 lat	39,3%,
70 lat i więcej	14,4%.

Z wyjątkiem najmłodszej grupy wieku we wszystkich pozostałych wskaźniki kształtowały się powyżej ogólnopolskich.

Również 11 miejsce należało do łódzkiego pod względem udziału kobiet palących codziennie (minimum: podkarpackie 12,8%, maksimum: zachodniopomorskie 24,6%).

Wskaźniki według wieku były następujące:

15-29 lat	14,5%,
30-49 lat	33,1%,
50-69 lat	23,8%,
70 lat i więcej	3,5%.

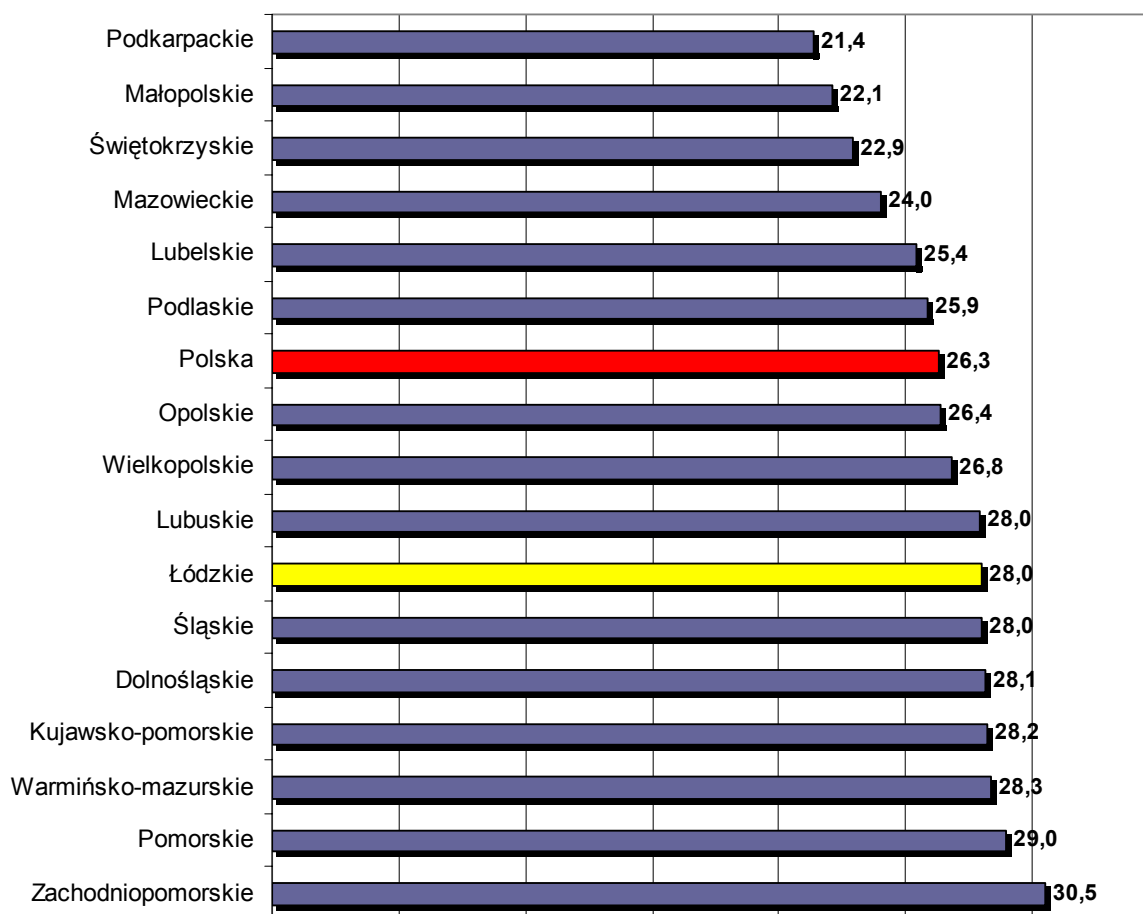
Tylko w najmłodszej grupie wieku wskaźnik w łódzkim był niższy od ogólnopolskiego, w pozostałych wyższy, przy czym w wieku 50-69 lat bardzo wysoki (tylko w województwie kujawsko-pomorskim większy).

Wśród mężczyzn palących codziennie 58,1% pali 20 i więcej papierosów (osoby mocno uzależnione), wśród kobiet 32,5%. W różnych grupach wieku odpowiednie odsetki wynosiły:

15-29 lat	38,7% i 24,2%,
30-49 lat	64,7% i 34,7%,
50-69 lat	61,5% i 35,2%,
70 lat i więcej	54,5% i 15,6%.

Reasumując: wśród województw łódzkie wyróżniało się dużym rozpowszechnieniem nałogu palenia tytoniu, częściej niż w większości województw pali się tu codziennie. Pociesza „niezła” pozycja młodych mężczyzn i kobiet pod względem częstości codziennego palenia (odpowiednio 6 i 7 miejsce).

Wykres 10. **Województwa według odsetka osób palących codziennie wśród ludności w wieku 15 lat i więcej**

4. KORZYSTANIE Z USŁUG MEDYCZNYCH I ZAŻYWANIE LEKÓW

„W każdym badaniu ankietowym stanu zdrowia zamieszczony jest większy lub mniejszy blok pytań dotyczących zakresu usług zdrowotnych konsumowanych przez poszczególne grupy ludności. Jak potwierdzają inne badania, zwłaszcza o charakterze sondażowym, częstość korzystania z usług medycznych jest uzależniona zarówno od przyjętego stylu dbałości o swoje zdrowie, a w przypadku usług o charakterze leczniczym (naprawczym) – od kondycji zdrowotnej człowieka”⁹.

4.1 Leczenie w szpitalach z noclegiem

Jak wynika z badania, w okresie obserwowanych 12 miesięcy leczenia szpitalnemu, które łączyło się przynajmniej z 1 noclegiem poddało się 10,9% ludności Polski, a w łódzkim 11,3% (minimum: kujawsko-pomorskie 9,2%, maksimum: dolnośląskie 12,5%).

Tabl. 9. Osoby leczone w szpitalach (z noclegiem) według płci i wieku

WIEK	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
	w odsetkach danej grupy wieku i płci		
OGÓŁEM	11,3	10,1	12,5
0-14 lat	7,9	9,1	6,6
15-29	7,2	4,4	10,1
30-49	10,4	7,5	13,3
50-69	15,6	17,9	13,8
70 lat i więcej	18,2	17,2	18,7

Odsetek hospitalizowanych mężczyzn był niemal taki jak średnio w Polsce (odpowiednio: 10,1% i 10,0%), a w populacji kobiet wyraźnie powyżej przeciętnego (12,5% i 11,8%). Obszary zmienności wskaźników dla obu płci wynosiły:

mężczyźni kujawsko-pomorskie 8,5% - dolnośląskie 11,3%

kobiety kujawsko-pomorskie 9,9% - dolnośląskie 13,6%.

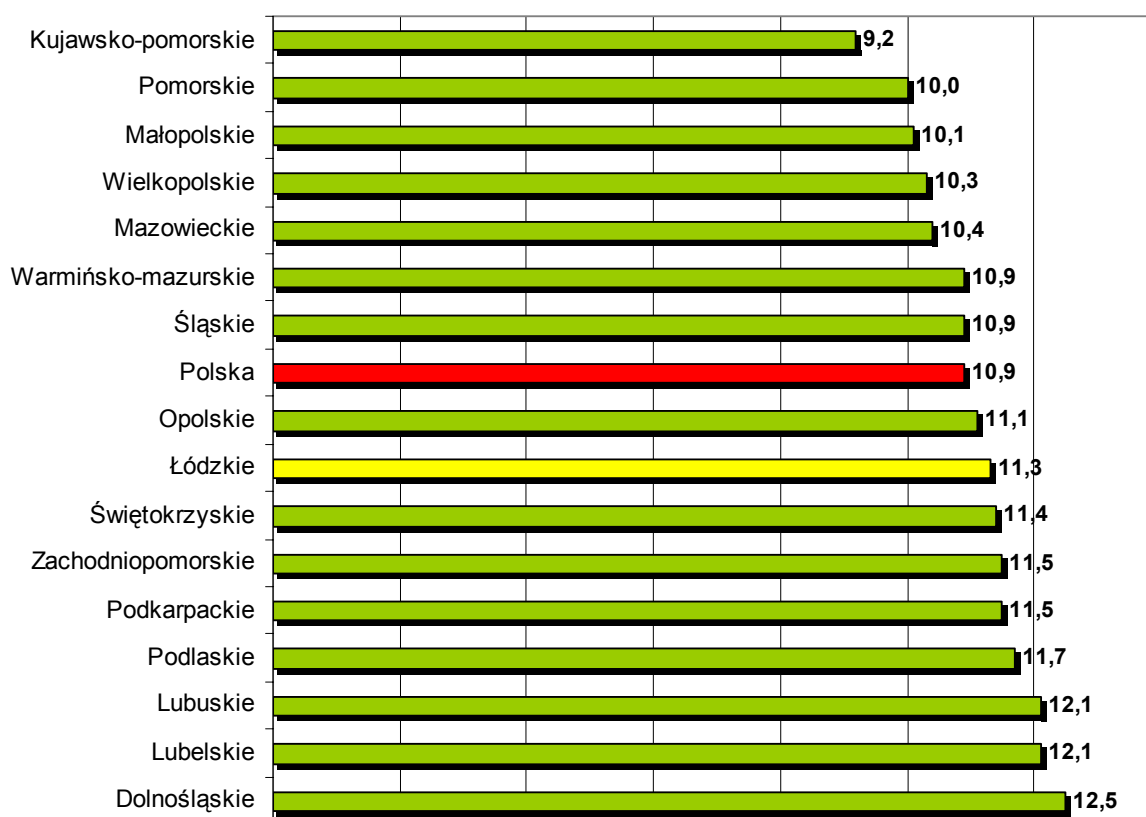
Wśród dzieci w wieku 0-14 lat odsetki hospitalizowanych były znacznie większe wśród chłopców, co potwierdza odnotowaną wcześniej, gorszą ocenę stanu zdrowia w tej

⁹ Stan zdrowia ludności Polski w 2004 r., op. cit., s. 57.

subpopulacji. W następnych grupach wieku (wyjątek 50-69 lat) wskaźniki są wyższe wśród kobiet.

Odsetki hospitalizowanych wśród dzieci i młodzieży były mniejsze, a wśród ludzi starych (70 lat i więcej) znacznie mniejsze niż średnio w Polsce.

Wykres 11. **Województwa według odsetka osób leczonych w szpitalach z noclegiem**

4.2 Wizyty u lekarzy medycyny

Wyniki ankiety dowodzą, że w ciągu dwunastu miesięcy poprzedzających badanie z pomocy lekarskiej w warunkach ambulatoryjnych skorzystało 69,4% ogółu ludności Polski.

Tabl. 10. Osoby leczące się u lekarzy medycyny według płci i wieku

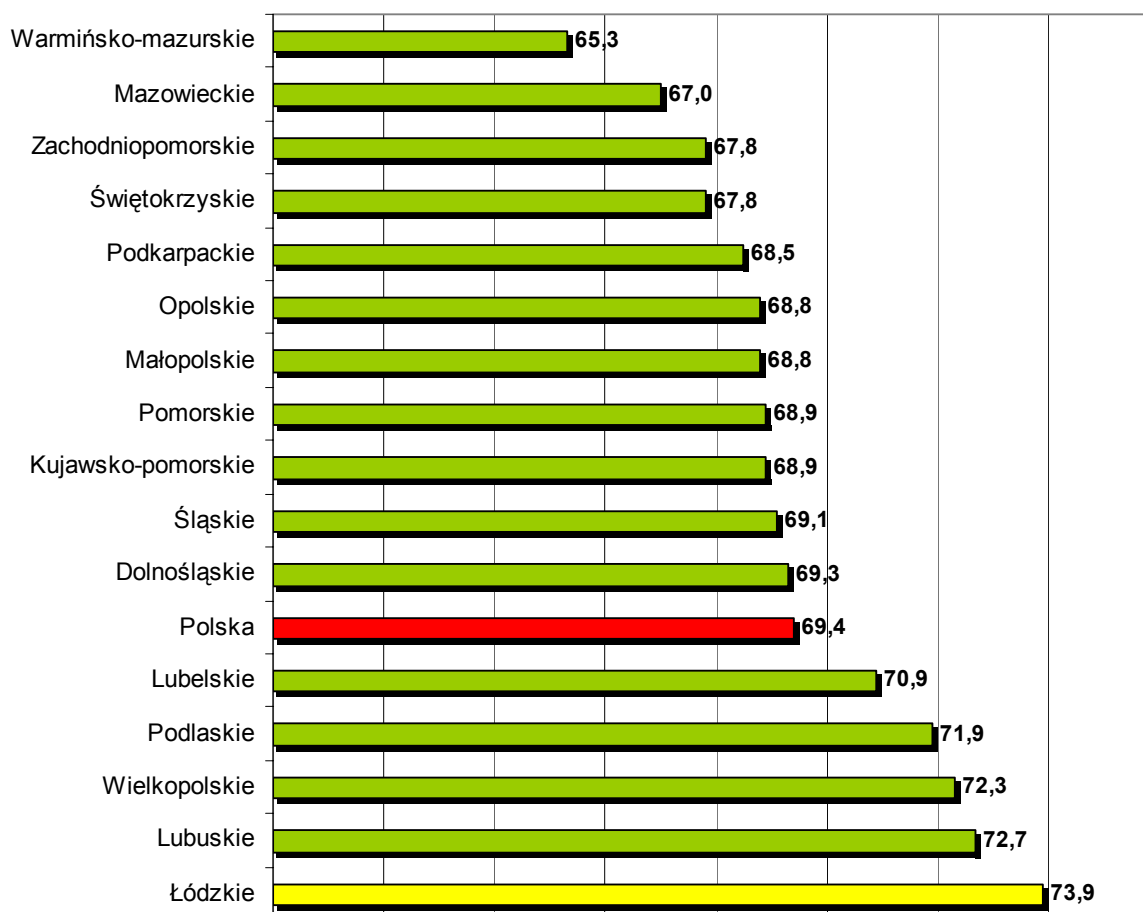
WIEK	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
	w odsetkach danej grupy wieku i płci		
OGÓŁEM	73,9	66,7	80,4
0-14 lat	84,3	84,2	84,3
15-29	62,1	54,7	69,4
30-49	67,0	58,2	75,7
50-69	79,9	72,6	86,1
70 lat i więcej	89,8	83,5	92,5

W łódzkim wskaźnik wynosił 73,9% i był najwyższy wśród województw (minimum: warmińsko-mazurskie 65,3%). Taką samą pozycję zajmowały kobiety (minimum: warmińsko-mazurskie 72,5%), natomiast mężczyźni nieznacznie ustępowali mieszkańcom wielkopolski (minimum: warmińsko-mazurskie 60,1%).

Płeć żeńska częściej niż męska korzystała z porad lekarzy, przy czym różnice wśród dzieci były minimalne, w starszych grupach wieku duże. Wskaźniki dla kobiet we wszystkich grupach wieku przewyższały średnie dla Polski, wśród mężczyzn taką sytuację odnotowano w grupach wieku do 49 lat.

Średnia liczba porad lekarskich na 1 mieszkańca sytuowała łódzkie (ze wskaźnikiem 4,17) w czołówce województw. Więcej wizyt zrealizowali tylko mieszkańcy lubuskiego (4,22), natomiast najmniej podkarpackiego (3,44).

Wykres 12. **Województwa według odsetka osób korzystających z wizyt u lekarzy medycyny (bez lekarzy dentystów)**

Przeciętna liczba porad lekarskich w poszczególnych grupach wieku kształtowała się w łódzkim następująco:

0-14 lat	3,93,
15-29 lat	2,35,
30-49 lat	3,24,
50-69 lat	5,78,
70 lat i więcej	7,37.

W trzech kolejnych grupach wieku (do 40 lat) w łódzkim intensywność leczenia należała do największych wśród województw, a w dwóch najstarszych grupach w pobliżu średnich dla Polski.

W skali Polski 15,1% badanych przynajmniej 1 raz zrezygnowało z pomocy lekarskiej, choć jej potrzebowało. Najwięcej takich przypadków odnotowano w łódzkim (18,5%), najmniej w warmińsko-mazurskim (12,0%). Odpowiednie wskaźniki wśród osób w różnym wieku były w łódzkim następujące:

0-14 lat	4,2%,
15-29 lat	17,4%,
30-49 lat	25,6%,
50-69 lat	21,1%,
70 lat i więcej	17,1%.

Bardzo rzadko rezygnowali rodzice z pomocy lekarskiej dla dzieci, przy czym w łódzkim nieco częściej niż średnio w Polsce (3,9%). Natomiast w wieku 15-29 i 30-49 lat odpowiednie odsetki były największe wśród województw (minimum odpowiednio: wielkopolskie 8,3% i warmińsko-mazurskie 14,9%). W najstarszych grupach wieku wskaźniki kształtowały się na poziomie nieco wyższym od ogólnopolskich.

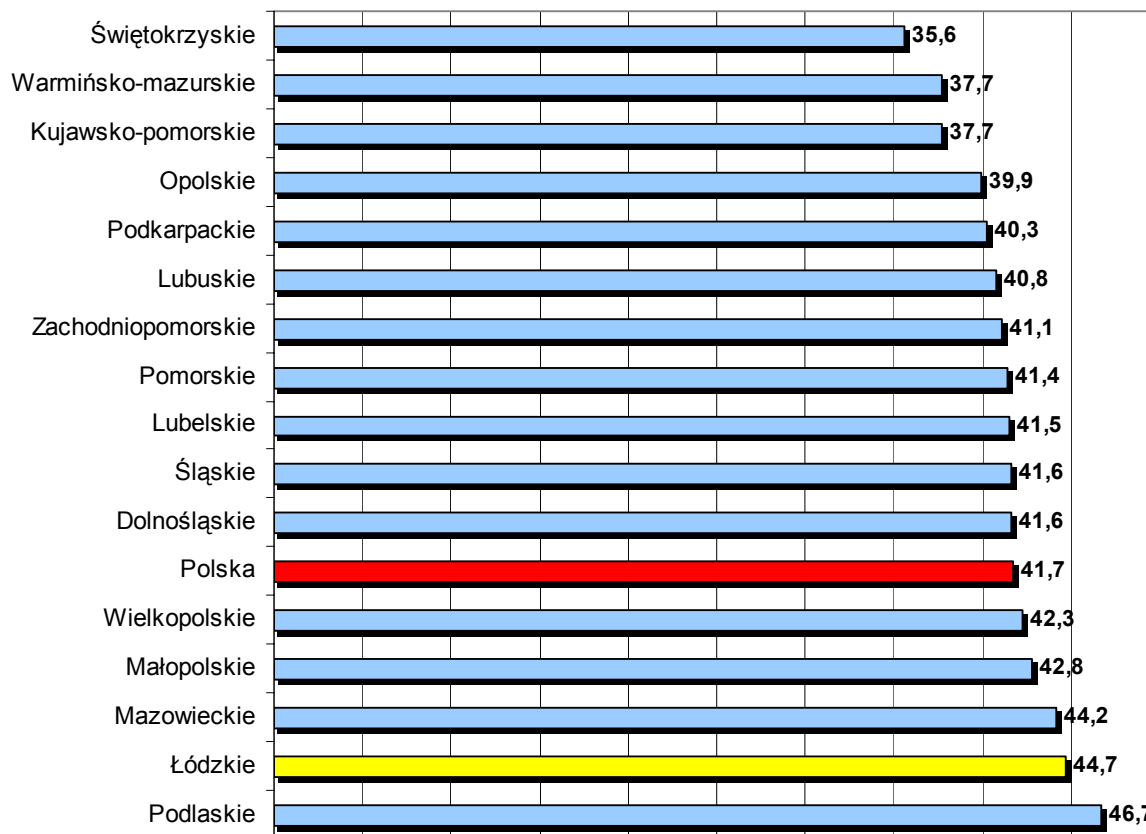
W łódzkim jako główny powód rezygnacji z wizyt u lekarzy badani wskazywali brak pieniędzy (27,6%), długą listę oczekujących (22,3%) oraz brak czasu (20,5%). Na brak pieniędzy wskazywały najczęściej osoby w wieku 50-69 lat (36,4%).

4.3 Wizyty u lekarzy dentystów osób w wieku 2 lata i więcej

Przeciętnie w Polsce 41,7% osób w wieku 2 lata i więcej było (w ciągu minionych 12 miesięcy) u lekarza dentysty. W łódzkim wskaźnik wynosił 44,7% i tylko w podlaskim był

większy (46,7%). Najrzadziej leczyli się u dentysty mieszkańcy województwa świętokrzyskiego (35,6%).

Wykres 13. **Województwa według odsetka ludności w wieku 2 lata i więcej chodzącej do lekarzy dentystów**

Mężczyźni w łódzkim częściej niż w większości województw chodzili do dentysty, bowiem tylko w mazowieckim i podlaskim (maksimum: 41,6%) odpowiedni odsetek był większy (minimum: świętokrzyskie 31,0%). Podobnie ukształtowała się pozycja kobiet, które ustępowały tylko mieszkankom województwa mazowieckiego (maksimum: 51,6%). Najmniejszy odsetek był udziałem świętokrzyskiego (40,0%).

Tabl. 11. Osoby leczące się u lekarzy stomatologów według płci i wieku

WIEK	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
	w odsetkach danej grupy wieku i płci		
OGÓŁEM	44,7	40,4	48,7
2-14 lat	58,3	54,2	62,6
15-29	59,2	54,9	63,0
30-49	45,6	35,9	54,5
50-69	34,0	30,5	36,9
70 lat i więcej	17,4	11,2	20,6

Wyniki badania wskazują, że rodzice niemal połowy dzieci w wieku 2-14 lat stwierdzili, że ich dziecko nie było u dentysty. „Oznacza to, że w Polsce rzadko leczy się mleczne zęby i dzieci prowadzone są do dentysty dopiero w okresie wyrastania stałych zębów”¹⁰.

W łódzkim odsetek dzieci chodzących do dentysty był większy niż w większości województw i tylko w śląskim i podlaskim (maksimum: 59,4%) było nieco lepiej pod tym względem. Warto dodać, że odsetek dziewczynek w tym wieku chodzących do dentysty był największy wśród województw. We wszystkich pozostałych grupach wieku odpowiednie wskaźniki w łódzkim należały do największych wśród województw (np. najlepsza pozycja mężczyzn w wieku 15-29 lat i kobiet w wieku 70 lat i więcej).

Średnia liczba porad stomatologicznych na 1 mieszkańca przedstawiała się w łódzkim następująco:

Ogółem	1,51,
2-14 lat	2,01,
15-29 lat	1,98,
30-49 lat	1,50,
50-69 lat	1,21,
70 lat i więcej	0,55.

Również pod tym względem łódzkie przoduje wśród województw legitymując się największymi wskaźnikami w wieku 2-14 i 15-29 lat i bardzo wysokimi w pozostałych grupach wieku.

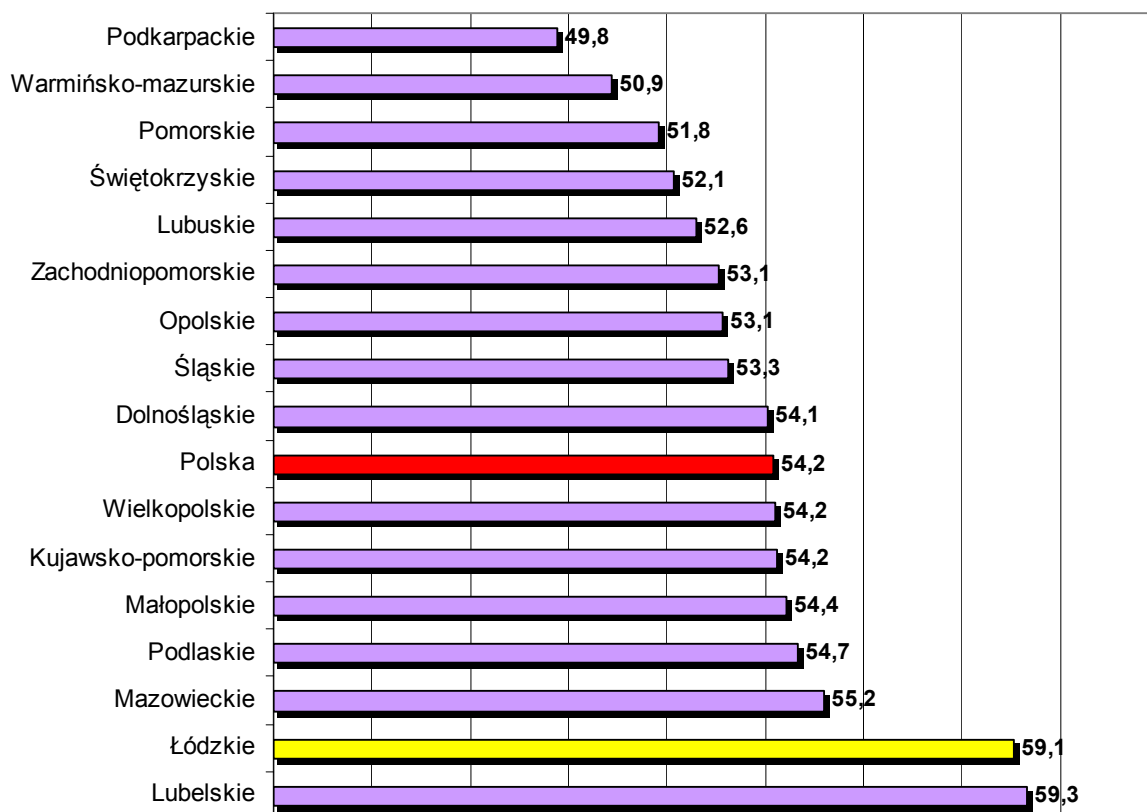
4.4 Zazywanie leków

„Ostatnim blokiem tematycznym dotyczącym szeroko pojętej konsumpcji usług medycznych było zazywanie leków, zarówno przepisanych przez lekarzy, jak i „branych na własną rękę” w okresie ostatnich 2 tygodni przed badaniem. Pytania dotyczyły osób dorosłych i dzieci, lecz zadawane były według dwóch odrębnych list leków. Analizując częstość zazywania leków należy pamiętać, że badanie zostało przeprowadzone na przełomie listopada i grudnia, a zatem w sezonie przeziębień i wzmożonej zachorowalności na grype, co może się wiązać ze znacznym wzrostem ogólnej liczby osób zazywających leki”¹¹.

¹⁰ Stan zdrowia ludności Polski w 2004 r., s. 64.

¹¹ Stan zdrowia ludności Polski w przekroju terytorialnym w 2004 r., op. cit., s. 61.

Wykres 14. Województwa według odsetka mieszkańców zażywających leki

Ponad 54% ludności Polski zażywało leki, częściej kobiety (62%) niż mężczyźni (46%). W łódzkim odsetek osób zażywających leki był bardzo duży i tylko w lubelskim ukształtował się na wyższym poziomie (mężczyźni 50,0%, kobiety 68,2%). Relatywnie najmniej mężczyzn zażywających leki było w podkarpackim (41,7%), a kobiet w warmińsko-mazurskim (57,2%).

Tabl. 12. Osoby zażywające leki w ciągu ostatnich 2 tygodni według płci i wieku

WIEK	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
	w odsetkach danej grupy wieku i płci		
OGÓŁEM	59,1	49,8	67,5
0-14	46,3	46,2	46,3
15-29	40,3	31,9	49,1
30-49	52,7	40,5	64,8
50-69	78,0	71,8	83,3
70 lat i więcej	93,1	85,8	96,8

Niemal połowa dzieci w łódzkim zażywała leki, chłopcy najczęściej wśród województw, dziewczęta ustępowały tylko rówieśnikom w województwie lubelskim. W trzech kolejnych grupach wieku odsetki w łódzkim były wyższe od średnich dla Polski. Natomiast wśród mężczyzn w wieku 70 lat i więcej odsetek zażywających leki był

stosunkowo mały, bowiem w 9 województwach ukształtował się na wyższym poziomie, natomiast wśród kobiet w tym wieku największy wśród województw.

5. ZAKOŃCZENIE

Prezentując wyniki badania staraliśmy się w pierwszym rzędzie ukazać miejsce łódzkiego wśród innych województw pod względem różnych charakterystyk stanu zdrowia ludności. Formułując na tej podstawie oceny sytuacji w łódzkim zwracaliśmy uwagę, że województwo wyróżnia się małym odsetkiem dzieci i młodzieży, a zarazem bardzo dużym udziałem osób w starszym wieku, które – z natury rzeczy – gorzej niż inne grupy ludności oceniają swój stan zdrowia. Miało to niewątpliwie wpływ na przeciętny dla ogółu ludności łódzkiego poziom wskaźników stanu zdrowia.

Raz jeszcze warto przypomnieć, że istotą badania była **samoocena stanu zdrowia**, a odpowiedzi respondentów nie były w żadnym przypadku weryfikowane przez organizatorów badania.

Reasumując wnioski sformułowane w poprzednich częściach opracowania, warto zwrócić uwagę, że mieszkańcy województwa łódzkiego:

- rzadziej niż w innych województwach oceniali swój stan zdrowia jako dobry lub bardzo dobry, natomiast relatywnie częściej stwierdzali, że jest on „taki sobie, ani dobry ani zły”;
- częściej niż mieszkańcy innych województw stwierdzali występowanie chorób przewlekłych;
- charakteryzowali się przeciętnym w przekroju województw odsetkiem osób niepełnosprawnych;
- wyróżniali się bardzo dużym odsetkiem otyłych mężczyzn;
- mniej aktywnie (tak mężczyźni, jak i kobiety) wykorzystywali czas wolny;
- przodowali (mężczyźni i kobiety) pod względem częstości i ilości spożywanego alkoholu;
- częściej niż średnio w Polsce ulegali nałogowi palenia tytoniu;
- częściej niż w większości województw korzystali z porad lekarzy medycyny i stomatologów;
- bardzo często zażywali leki.

Cieszyć może bardzo dobra pozycja łódzkiego pod względem częstości korzystania z usług medycznych i zażywania leków, choć nie wiadomo w jakim stopniu jest to powiązane ze stanem zdrowia, a w jakim jest wyrazem postaw pro-zdrowotnych (profilaktyka).